

แนวนโยบายในการคัดแยก ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

The Bali Process

แนวปฏิบัติเบื้องต้น
สำหรับผู้วางนโยบายและ
ผู้ปฏิบัติงาน

The Bali Process

กระบวนการบาหลีสืบว่าด้วยการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ และ
อาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง (“กระบวนการบาหลั”) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2545
และเป็นกระบวนการปรึกษาหารือระดับภูมิภาคโดยสมัครใจและไม่มีผลผูกพัน
มีประธานร่วมกันคือรัฐบาลของประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซีย และ
ประกอบด้วยประเทศสมาชิกกว่า 45 ประเทศ และองค์กรต่างๆ

หากมีคำถามเกี่ยวกับแนวนโยบายนี้ กรุณาส่งมายัง
สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค (RSO) – กระบวนการบาหลั

อีเมล: info@rso.baliprocess.net
<http://www.baliprocess.net/regional-support-office>

จัดพิมพ์เมื่อเดือน
พฤษภาคม 2558

ขอขอบคุณ

แนวนโยบายนี้พัฒนาขึ้นโดยสมาชิกของกระบวนการบาหลี่ โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค ตามแนวทางของ คณะกรรมการร่างแนวนโยบายของกระบวนการบาหลี่ (Bali Process Policy Guides Drafting Committee) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกดังต่อไปนี้:

ลาลู มุฮัมหมัด อิกบาล (Lalu Muhammad Iqbal)

รักษาการผู้อำนวยการฝ่ายความคุ้มครองพลเมืองและนิติบุคคล
อินโดนีเซีย กระทรวงการต่างประเทศ
ประเทศอินโดนีเซีย (ประธานร่วม)

โจนาธาน มาร์เทนส์ (Jonathan Martens)

หัวหน้าฝ่ายการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย
สำนักงานระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก องค์การระหว่างประเทศ
เพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (ประธานร่วม)

เมแกน ชาลเมอร์ส (Megan Chalmers)

เจ้าหน้าที่กฎหมายอาวุโส
แผนกคดีอาญาต่อบุคคล สำนักงานอัยการสูงสุด
ประเทศออสเตรเลีย

มุฮัมหมัด ชีฟาน (Mohamed Shifan)

รองประธานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง
กองตรวจคนเข้าเมืองและการย้ายถิ่นออกนอกประเทศ
มัลดีฟส์

โรเบิร์ต ลาร์กา (Robert Larga)

ผู้อำนวยการแผนกออกใบอนุญาตและกำกับดูแล
กรมการจัดจ้างงานต่างประเทศสำหรับชาวฟิลิปปินส์
ฟิลิปปินส์

พิณทิพย์ ลีลาเกรียงศักดิ์ ศรีสนธิ์ (Pinthip Leelakriangsak Srisanit)

พนักงานอัยการ
สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด
ประเทศไทย

คณะกรรมการร่างนโยบายได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจาก:

ทิม ฮาว (Tim Howe)

ผู้ประสานโครงการ IOM
สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค

The Bali **Process**

คำนำ

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2545 กระบวนการบาทหลิ่วด้วยการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง (กระบวนการบาทหลิ่ว) กระตุ้นให้ภูมิภาคตระหนักถึงผลของการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังได้พัฒนาและนำกลยุทธ์และความร่วมมือในเชิงปฏิบัติต่างๆ มาใช้เพื่อตอบโต้อาชญากรรมเหล่านี้ ประเทศสมาชิกกว่า 48 ประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งประเทศผู้สังเกตการณ์และหน่วยงานระหว่างประเทศต่างๆ จำนวนหนึ่งได้เข้าร่วมในเวทีอาสามัครนี้

ในการประชุมกลุ่มเฉพาะกิจของกระบวนการบาทหลิ่วครั้งที่แปด เจ้าหน้าที่อาวุโสแนะนำให้มีการพัฒนาแนวนโยบายว่าด้วยปัญหาต่างๆ ในการคัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยกำหนดให้สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค (RSO) เป็นผู้วางแนวทางโดยร่วมหารือกับสมาชิกที่สนใจ จากคำสั่งดังกล่าว RSO จึงได้ก่อตั้งคณะกรรมการร่างแนวนโยบาย โดยมีรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซียและองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน IOM) เป็นประธานร่วมในการร่างแนวนโยบายนี้ คณะกรรมการร่างแนวนโยบายนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาลอินโดนีเซีย ออสเตรเลีย มัลดีฟส์ ฟิลิปปินส์ ไทย และองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน

คณะกรรมการจัดประชุมสี่ครั้งในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติเบื้องต้นให้แก่ผู้วางนโยบายและผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการคัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คณะกรรมการได้เวียนร่างแนวนโยบายดังกล่าวไปยังสมาชิกกระบวนการบาทหลิ่วและผู้สังเกตการณ์ทั้งหมดระหว่างที่ประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการหารือกระบวนการบาทหลิ่ว วันที่ 23-24 มีนาคม 2558 ณ กรุงเทพฯ เพื่อขอข้อเสนอแนะที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งหารือ และทบทวนร่างนโยบาย ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นพ้องว่าแนวนโยบายดังกล่าวเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่อผู้วางนโยบายและผู้ปฏิบัติงานในการช่วยคัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อเป็นการตอบสนองความเห็นที่ได้รับจากสมาชิก คณะกรรมการร่างแนวนโยบายจึงได้แก้ไขร่างแนวนโยบายและรวมการเปลี่ยนแปลงและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่สำคัญไว้ในร่างนโยบายนี้

แนวนโยบายนี้มุ่งให้ภาพรวมของมาตรฐานในการคัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ โดยยกตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติอันเป็นเลิศหลายประการที่ประเทศสมาชิกกระบวนการบาทหลิ่วเสนอแนะไว้ในแนวนโยบายนี้ แนวนโยบายนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของที่ประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งที่ห้าซึ่งจัดขึ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2556 โดยเป็นแนวนโยบายชุดที่สองของกระบวนการบาทหลิ่วซึ่งอยู่ในขอบเขตเนื้อหาหลักของกระบวนการบาทหลิ่วและเกี่ยวกับประเด็นซึ่งประเทศสมาชิกกระบวนการบาทหลิ่วมีความกังวลเป็นพิเศษ แนวนโยบายนี้เป็นแนวนโยบายเชิงสมัครใจ ไม่มีผลผูกมัด และมุ่งที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมืออ้างอิงโดยหน่วยงานภายในประเทศในรัฐภาคีของกระบวนการบาทหลิ่ว

ลิซ่า ครอฟฟอร์ด
ผู้จัดการร่วมประจำ RSO
(ประเทศออสเตรเลีย)

บีเบี เอ. เค. เอ็น. ดัจันจุนัน
ผู้จัดการร่วมประจำ RSO
(ประเทศอินโดนีเซีย)

ชื่อย่อและคำย่อ

ASEAN	สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
Bali Process	กระบวนการบาหลีว่าด้วยการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง
ILO	องค์การแรงงานระหว่างประเทศ
IOM	องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน
NGO	องค์กรนอกภาครัฐ
Organized Crime Convention	อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร
RSO	สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาคแห่งกระบวนการบาหลี
Trafficking in Persons Protocol	พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และ ลงโทษการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน โดยเฉพาะสตรีและเด็ก เพื่อเสริมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร
UN	สหประชาชาติ
UNODC	สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	2
ตอนที่ 1: บทนำสู่การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	3
1.1. ใครคือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	3
1.2. นิยามการค้ามนุษย์	6
1.3. เข้าใจรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์	8
ตอนที่ 2: พันธะหน้าที่ ส่วนได้เสีย และ ความท้าทาย	12
2.1. ทำไมการคัดแยกผู้เสียหายจึงสำคัญ	12
2.2. เพราะเหตุใดผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จึงลังเลที่จะระบุตนว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	14
ตอนที่ 3: กระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย	16
3.1. ใครสามารถคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้บ้าง	16
3.2. กระบวนการพื้นฐาน	18
3.3. ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์	21
ตอนที่ 4: บทสรุปคำแนะนำในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	28

บทสรุปผู้บริหาร

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หมายถึงบุคคลที่ตกเป็นเป้าในอาชญากรรม“การค้ามนุษย์” ตามที่นิยามไว้ในพิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และ ลงโทษการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานโดยเฉพาะสตรีและเด็ก ความล้มเหลวในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่งผลให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายต่อไปและทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือและความคุ้มครองอันเป็นสิ่งที่พึงได้รับ ความล้มเหลวในการคัดแยกยังส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐานที่จำเป็นต่อการนำผู้ค้ามนุษย์มาดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย ดังนั้น การคัดแยกผู้เสียหายจึงเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเพื่อป้องกันและดำเนินคดีอาชญากรรมร้ายแรงและเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย

ผู้ปฏิบัติงานมีแนวโน้มที่จะคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้หากเข้าใจนิยามทางกฎหมายของคำว่า“การค้ามนุษย์” และเข้าใจรูปแบบต่างๆ ของการแสวงหาผลประโยชน์ที่ผู้เสียหายอาจประสบกับตน ดังนั้น แนวนโยบายฉบับนี้จึงให้ภาพรวมเรื่องการค้ามนุษย์และรูปแบบต่างๆ ของการค้ามนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ของแนวนโยบายฉบับนี้ “การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์” มีความหมายในมุมกว้าง ประกอบไปด้วย**กระบวนการคัดกรองเบื้องต้น**เมื่อติดต่อเป็นครั้งแรกและการให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองเบื้องต้นเมื่อสันนิษฐานได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหาย การคัดแยกยังประกอบด้วย**การตรวจสอบสถานะ**ของบุคคลว่าเป็นผู้เสียหายเมื่อมีพยานหลักฐานมากขึ้น ในบางกรณีอาจมีการออก**หนังสือยืนยันอย่างเป็นทางการ**ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายหลังจากสรุปกระบวนการอาชญากรรมเสร็จสิ้น

การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเรื่องยากอยู่ในตัว ดังนั้นแนวนโยบายฉบับนี้จึงเสนอให้รัฐใช้**ขีดแบ่งระดับต่ำ**ในการพยายามคัดแยกบุคคลที่สงสัยว่าเป็นผู้เสียหาย การดำเนินการตามแนวนโยบายนี้จะจะเป็นประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงติดต่อบุคคลเป็นครั้งแรกก่อนเจ้าหน้าที่จะมีเวลามากพอเพื่อสร้างความไว้วางใจกับบุคคลต้องสงสัยดังกล่าว หากบุคคลถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย บุคคลนั้นควรได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครองที่เหมาะสม แต่หากต่อมาพบว่าข้อสันนิษฐานนั้นไม่มีมูลความจริง ก็อาจปรับหรือเพิกถอนการให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองตามความจำเป็น

กระบวนการคัดแยกอาจใช้**“ตัวบ่งชี้”การค้ามนุษย์** เป็นเครื่องมือในการเริ่มกระบวนการก่อนสืบสวนต่อไป แนวนโยบายนี้เสนอรายการตัวอย่างตัวบ่งชี้รวมถึงตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้เสียหายแบบต่างๆ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ อีกทั้งยังแนะนำให้รัฐปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ดัดแปลง และให้นำหนักกับตัวบ่งชี้เหล่านี้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียรวมถึงผู้ที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่จำเป็นในสถานการณ์ต่างๆ ที่น่าจะพบ

แม้รัฐจะมีความรับผิดชอบหลักในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ **แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบและองค์ประกอบประชาสังคม** ถือเป็นหน่วยงานสำคัญในกระบวนการคัดแยก และควรได้รับการสนับสนุนบทบาทที่สำคัญยิ่งในการสร้างความไว้วางใจและสานสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายและหน่วยงานที่มีอำนาจ เจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทแนวหน้าของรัฐรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย พรหมแดน การตรวจคนเข้าเมือง การควบคุมแรงงาน และบริการสังคม ควรได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมและมีทักษะเฉพาะที่จำเป็นต่อการคัดแยกบุคคลที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย โดยต้องเข้าใจลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและเคารพความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหาย สมาชิกในชุมชนควรทราบถึงปรากฏการณ์นี้ด้วยเช่นกันและควรทราบวิธีการคัดแยกผู้ที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายและส่งต่อบุคคลดังกล่าวไปยังเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม

ตอนที่ 1:

บทนำสู่การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.1. ใครคือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์คือการกระทำที่ผิดกฎหมายที่ปรากฏได้หลายรูปแบบและมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปแล้วแต่ภูมิภาค บุรุษ สตรี และเด็กอาจถูกแสวงหาประโยชน์ในอุตสาหกรรมหลายประเภท ตั้งแต่อุตสาหกรรมเกษตร การก่อสร้าง การดูแลและการบริการ แรงงานในครัวเรือน ความบันเทิงและกีฬา กีฬาอาชีพ ประมง เหมืองแร่ ตลอดจนอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผู้เสียหายอาจถูกแสวงหาประโยชน์ขณะเดินทางข้ามพรมแดนหรือภายในประเทศของตนก็ได้ แม้จะมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้บุคคลเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แต่กลุ่มที่เสี่ยงต่อกระบวนการดังกล่าวเป็นพิเศษคือกลุ่มผู้ย้ายถิ่นฐานที่ไม่มีเอกสารแสดงตน ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ และเด็กที่อยู่เพียงลำพัง ปัจจัยต่างๆ เช่น ความยากจน การตกงาน ความเหลื่อมล้ำทางเพศ การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและทรัพยากร รวมทั้งการไม่มีการจดทะเบียนการเกิดอย่างเป็นระบบ ต่างเป็นปัจจัยที่เพิ่มอัตราเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มากขึ้น

ทุกคนเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้โดยไม่คำนึงอายุ เพศ ความโน้มเอียงทางเพศ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ที่มาทางสังคม ความพิการ หรือเหตุแวดล้อม คำอธิบายที่ง่ายที่สุดคือ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คือ บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ตามที่ได้ระบุไว้ใน ตอนที่ 1.2 **พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และ ลงโทษการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานโดยเฉพาะสตรีและเด็ก** (พิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์) ได้ให้นิยามอันเป็นสากลของคำว่าอาชญากรรม “การค้ามนุษย์” ไว้แล้ว

แต่ในทางปฏิบัติ การคัดแยกว่าใครเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมดังกล่าวนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายเสมอไป อุปสรรคต่อกระบวนการคัดแยกได้แก่ ปัญหาในการสื่อสารข้ามภาษาหรือวัฒนธรรม และความกระอักกระอ่วนใจของผู้เสียหายในการพูดกับเจ้าหน้าที่เนื่องจากกลัว หรือไม่ไว้วางใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดต่อกันครั้งแรก บุคคลบางกลุ่มอาจคิดว่าตนมิได้ถูกค้ามนุษย์หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ด้วยซ้ำขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เสียหายแต่ละราย บางคนเชื่อว่าตนเป็นฝ่ายยอมจำนนตามสถานการณ์ดังกล่าวแม้จะถูกบีบบังคับ ข่มขู่ หรือ หลอกลวงเพื่อให้ยินยอม ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หลายคนจึงไม่เคยได้รับการคัดแยกเลย

การตั้งข้อสันนิษฐานว่าบุคคลหนึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เมื่อสงสัยว่าบุคคลนั้นอาจตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี การใช้ข้อสันนิษฐานดังกล่าวหมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่สงสัยว่าบุคคลหนึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเช่นบุคคลที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือหรือความช่วยเหลือ หากภายหลังพบว่าบุคคลดังกล่าวมิใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และไม่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือหรือความช่วยเหลือ ก็สามารถเพิกถอนความช่วยเหลือได้ บุคคลที่แสดงลักษณะของการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมประเภทอื่นด้วย เช่น การกระทำทารุณต่อร่างกายหรือทางเพศ หรือการลักพาตัว หากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลดังกล่าวมิใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แต่เป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมอื่นๆ ก็สามารถส่งต่อบุคคลดังกล่าวไปยังบริการสนับสนุนที่เหมาะสมมากกว่าได้ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจอยู่นอกประเทศถิ่นกำเนิดและมีความกลัวอย่างมีเหตุผลว่าจะถูกนำไปดำเนินคดีในประเทศบ้านเกิดเพราะเหตุผลทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ กลุ่มทางสังคมหรือแนวคิดทางการเมืองบางประการ ในกรณีดังกล่าว จำเป็นต้องส่งต่อบุคคลดังกล่าวไปยังกระบวนการผู้ลี้ภัย

คำแนะนำ: ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่สันนิษฐานเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์นั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

นโยบายรัฐว่าด้วยการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ควรอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ที่สงสัยว่ามีผู้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต้องดำเนินการเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานโดยปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายเพื่อให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองเบื้องต้น

1 ในแนวนโยบายฉบับนี้ คำว่า “การค้ามนุษย์” (Human Trafficking) หมายถึง “การค้ามนุษย์” (Trafficking in persons) ตามที่นิยามไว้ในมาตรา 3 ของพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานโดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) (พิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์)

คำแนะนำ: สร้างความตระหนักรู้เรื่องอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

บุคคลที่มีผู้ใช้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมประเภทอื่นและจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและมาตรการคุ้มครอง ผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ควรตระหนักและเข้าใจอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและพร้อมตอบรับทันที

บุคคลที่เคยประสบกับการค้ามนุษย์คือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมและรัฐจะต้องปฏิบัติและคุ้มครองบุคคลเหล่านั้นเช่นเหยื่อทางอาชญากรรม นอกจากนี้จะเป็นเหยื่อทางอาชญากรรมแล้ว บุคคลเหล่านี้ อาจเคยประสบกับการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และถูกทำร้ายในรูปแบบอื่น ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายทางกายและจิตใจ สร้างความบอบช้ำทางอารมณ์ ความอับอายหรือความอับยศเสื่อมเสีย และความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

บุคคลควรถือเป็นผู้เสียหายโดยไม่คำนึงว่าจะสามารถบ่งชี้ จับกุม ดำเนินคดี หรือพิพากษาผู้ค้ามนุษย์ได้หรือไม่ และโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ค้ามนุษย์

ตารางที่ 1 : ความเชื่อและความจริงว่าด้วยการคัดแยกผู้เสียหาย²

ความเชื่อ	ความจริง	อ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
บุคคลจะต้องข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ มาก่อนจึงจะถือว่าเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	แม้การค้ามนุษย์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นนอกพรมแดนระหว่างประเทศ แต่การค้ามนุษย์ก็อาจเกิดขึ้นภายในพรมแดนของ ประเทศก็ได้ ซึ่งเรียกว่าการค้ามนุษย์ภายใน (หรือการค้ามนุษย์ในประเทศ)	1.2 นิตยสารการค้ามนุษย์
สตรีและเด็กเท่านั้นที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	รายงานการวิจัยและสื่อส่วนใหญ่ที่ถ่ายทอดเรื่องราวการค้ามนุษย์ได้เน้นที่การค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นแก่สตรีและเด็ก อย่างไรก็ตาม บุรุษก็อาจตกเป็นเหยื่อและถูกแสวงหาผลประโยชน์ได้ทุกรูปแบบเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบแรงงานบังคับ	1.2. นิตยสารการค้ามนุษย์ 1.3. เข้าใจรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้า
ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคนถูกค้าเพื่อนำมาแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ	แม้การค้ามนุษย์เพื่อนำมาแสวงหาประโยชน์ทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์ที่พบได้ไม่น้อย แต่ผู้เสียหายอาจถูกค้ามาเพื่อใช้เป็นแรงงานบังคับ ทาส หรือถูกปฏิบัติเยี่ยงทาส ตกอยู่ภายใต้ภาวะจำยอม ถูกดัดอวัยวะออกจากร่างกาย รวมถึงการแสวงหาประโยชน์รูปแบบอื่นๆ	1.3. เข้าใจการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์

²สามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในตารางเพิ่มเติมได้ที่: รายงานทั่วโลกว่าด้วยการค้ามนุษย์ (Global Report on Trafficking in Persons, สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC), 2014; ยอดประมาณการแรงงานบังคับทั่วโลก 2014 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ: ผลลัพธ์และระเบียบวิธีวิจัย (Global Estimate of Forced Labour 2012: Results and Methodology), องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), 2012; รายงานการค้ามนุษย์ 2014 (Trafficking in Persons Report 2014), รัฐบาลสหรัฐอเมริกา, กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักงานเฝ้าระวังและปราบปรามการค้ามนุษย์, 2014

บุคคลที่ทำงานในอุตสาหกรรมทางเพศทั้งหมดคือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	แม้การค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจะเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์ที่พบบ่อยและเห็นได้ชัดมากที่สุด แต่ก็ไม่ใช่หมายความว่าบุคคลที่ทำงานในอุตสาหกรรมทางเพศเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จะต้องมีการใช้วิธีการต้องห้าม เช่น การบีบบังคับ การข่มขู่ หรือ การหลอกลวง (ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ใหญ่) จึงจะบ่งชี้ได้ว่าบุคคลดังกล่าวถูกค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ	1.3 เข้าใจรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ 3.3. ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์
ผู้ย้ายถิ่นฐานที่ไร้เอกสารแสดงตนทั้งหมดคือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้ย้ายถิ่นฐานที่เข้ามาด้วยวิธีปกติไม่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้	แม้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่จะถูกขนย้ายอย่างไม่ปกติเข้าไปในประเทศที่ตนถูกแสวงหาประโยชน์ แต่ก็ไม่ใช่ทุกคนที่เข้าประเทศอย่างไม่ปกติที่ถูกแสวงหาประโยชน์ นอกจากนี้แล้ว บุคคลที่เดินทางเข้าประเทศหรือคงอยู่ในประเทศผ่านช่องทางปกติก็อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้	1.2. นิยามการค้ามนุษย์ 2.2 รู้จักและแก้ไขความท้าทายในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 3.3. ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์
บุคคลที่ทราบหรือมีท่าทียินยอมต่อสถานการณ์ของตนมีอาจถือว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้	แม้บุคคลจะมีท่าทียินยอมต่อสถานการณ์ของตน หรือตกลงตามเงื่อนไขบางประการ (อาทิ การจ้างงาน) ในระยะแรก แต่บุคคลเหล่านั้นยังอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ การให้ความยินยอมของเด็กมิใช่ประเด็นที่จะนำมาพิจารณาเป็นข้อต่อสู้ได้เลย และการให้ความยินยอมจากผู้ใหญ่ก็ไม่อาจนำมาเป็นข้อต่อสู้ได้หากมีการใช้วิธีการต้องห้ามในการได้มาซึ่งการยินยอมปฏิบัติตาม	1.2. นิยามการค้ามนุษย์ 3.3. ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์
บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับผู้ค้ามนุษย์ไม่อาจถือเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้	บ่อยครั้งที่ผู้เสียหายถูกล่อลวงหรือหลงลอบายที่นำไปสู่การค้ามนุษย์โดยเพื่อหรือญาติ การสมรสและความสัมพันธ์ลึกซึ้งรูปแบบอื่นมักถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่ผู้ค้ามนุษย์อาจควบคุมเหยื่อการยอมจำนนหรือการบังคับสมรสถือเป็นหนึ่งใน "การปฏิบัติเยี่ยงทาส" ³	3.3. ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์
บุคคลที่เชื่อว่าชีวิตของตนสบายกว่าเดิมและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าเดิมไม่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้	บางบุคคลอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้แม้บุคคลนั้นจะมีรายได้สูงกว่าเดิมและ/หรือดำเนินชีวิตที่สะดวกสบายกว่าตอนที่ยังไม่ถูกค้ามนุษย์ ทั้งนี้ต้องประเมินการแสวงหาผลประโยชน์ตามความเป็นจริง	2.2. รู้จักและแก้ไขความท้าทายในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 3.3. ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์

3 อนุสัญญาเสริมว่าด้วยการจัดการเป็นทาส การค้าทาสและธรรมเนียมและการปฏิบัติเยี่ยงทาส (1956) (อนุสัญญาเสริม) (1956 Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery (Supplementary Convention)) ใต้ให้คำนิยามคำว่า "การปฏิบัติเยี่ยงทาส" ไว้ ดังที่หาไว้ในตอนที่ 1.3 ของแนวนโยบายนี้

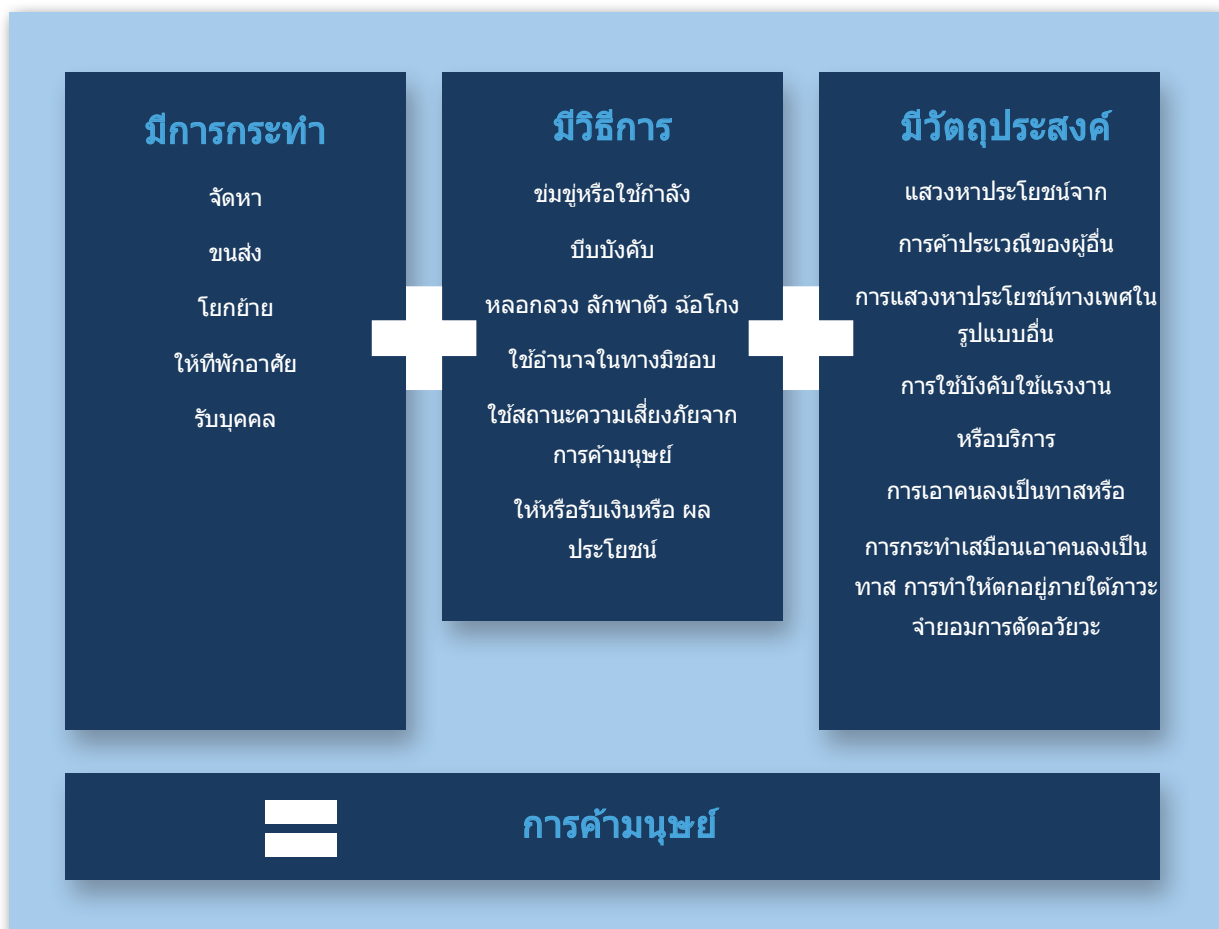
1.2. นิยามการค้ำมนุษย์

หนึ่งในวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพิธีสารว่าด้วยการค้ำมนุษย์คือ เพื่อปกป้องและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์โดยเครพสิทธิมนุษยชนของบุคคลเหล่านั้นอย่างเต็มที่⁴ วัตถุประสงค์นี้ให้ข้อกำหนดโดยนัยสำหรับรัฐในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ซึ่งอาจจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครอง ในการคัดแยกกว่าใครเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์นั้น เจ้าหน้าที่ต้องเข้าใจว่าการค้ำมนุษย์คืออะไรในมุมมองของนิยามทางกฎหมายของอาชญากรรม ในแง่กฎหมายระหว่างประเทศ มีการกำหนดนิยามของอาชญากรรมดังกล่าวไว้ในข้อ 3(a) ของพิธีสารว่าด้วยการค้ำมนุษย์ ดังนี้

"การค้ำมนุษย์" หมายถึง การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักอาศัยหรือรับบุคคลด้วยวิธีการคุกคามข่มขู่หรือใช้กำลังหรือการบีบบังคับในรูปแบบอื่นๆ ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ำมนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุดที่สุทธรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ภายใต้ภาวะจำยอม หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

แผนภาพที่ 1 ด้านล่างนี้แจกแจงองค์ประกอบสามประการของอาชญากรรมการค้ำมนุษย์ในกรณีของผู้ใหญ่ การค้ำมนุษย์จะเกิดขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งจากแต่ละช่อง

แผนภาพที่ 1: องค์ประกอบหลักของนิยามทางกฎหมายระหว่างประเทศของคำว่า การค้ำมนุษย์⁵

⁴ โปรดดูข้อ 2(b) ในพิธีสารว่าด้วยการค้ำมนุษย์

⁵ ที่มา: แนวนโยบายในการทำให้การค้ำมนุษย์เป็นความผิดอาญา, กระบวนการบาทลี, 2014, หน้า 5.

พิธีสารข้อ 3(b) บัญญัติไว้ว่าความยินยอมของผู้เสียหายไม่มีความหมายหากมีการใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ระบุไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอม พิธีสารข้อ 3(c) และ 3(d) บัญญัติไว้ว่าไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าการใช้วิธีที่ระบุไว้หรือไม่หากผู้เสียหายเป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี⁶

พิธีสารดังกล่าวมิใช่ตราสารระหว่างประเทศฉบับแรกที่กล่าวถึงปัญหาการค้ำมนุษย์แต่เป็นตราสารที่ให้คำนิยามได้ครอบคลุมมากที่สุดจนถึงขณะนี้และเป็นตราสารระหว่างประเทศอย่างแรกที่รัฐภาคีใช้อ้างอิงในส่วนของการนิยามคำว่าอาชกรรมในกฎหมายของประเทศ คำนิยามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ช่วยกำหนดมาตรฐานความเข้าใจว่า ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กก็ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ได้ และ “การแสวงหาประโยชน์” ก็ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศเพียงอย่างเดียว แต่ยังปรากฏในรูปแบบอื่นๆ เช่นกัน⁷ รายการรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่ระบุไว้ในคำนิยาม ได้แก่ “แรงงานหรือบริการบังคับ” และ “การเป็นทาสและการปฏิบัติเยี่ยงทาส” ซึ่งระบุอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศด้วย และยังรวมถึง “การทำให้อยู่ในภาวะจำยอม” และ “การตัดอวัยวะออกจากร่างกาย” แม้คำนิยามดังกล่าวจะระบุมาตรฐานขั้นต่ำของการกระทำประเภทที่พิจารณาว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ แต่รายการนั้นไม่ได้ระบุการกระทำครบทุกประเภท ซึ่งทำให้นิยามมีความยืดหยุ่นในการปรับเข้ากับการแสวงหาประโยชน์รูปแบบใหม่ๆ

มีวิธีที่แตกต่างกันในการตีความคำนิยามสากลของคำว่า การค้ำมนุษย์ บางแนวทางพิจารณาว่าการค้ำมนุษย์คือกระบวนการที่ผู้เสียหายถูกส่งมายังผู้ค้าเพื่อแสวงหาประโยชน์ (ด้วยวิธีการจัดหา การเคลื่อนย้าย โอน ให้อาศัย หรือ การรับ) โดยที่การแสวงหาประโยชน์เป็นองค์ประกอบแยกต่างหาก ขณะที่บางแนวทางเข้าใจว่าอาชกรรมนี้รวมทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ขึ้นปลาย (“การแสวงหาประโยชน์”) เช่น หากวิเคราะห์คำนิยามจากตัวบทอย่างเคร่งครัดจะพบว่าการเคลื่อนย้ายผู้เสียหายมิได้มีนัยยะถึงการค้ำมนุษย์ แต่หากไม่ตีความว่าการเคลื่อนย้ายผู้เสียหายมีนัยยะถึงการค้ำมนุษย์ ก็จะเป็นการยากที่จะแยกความแตกต่างระหว่างการค้ำมนุษย์กับรูปแบบการแสวงหาประโยชน์อื่นๆ ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น อาทิ แรงงานบังคับ ซึ่งมีนิยามไว้แล้วในกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายของประเทศก็แตกต่างกันไปแล้วแต่รัฐ

มีความแตกต่างทางกฎหมายระหว่างการค้ำมนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานในกฎหมายระหว่างประเทศ⁸ ในทางปฏิบัติ เมื่อเกิดการค้ำมนุษย์ข้ามชาติ การแยกแยะผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ออกจากผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายนั้นอาจทำได้ยาก เนื่องจากบุคคลเดียวกันอาจเป็นทั้งผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกขนย้ายและเป็นผู้เสียหายจากคำค้ำมนุษย์⁹ ผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ระหว่างการเดินทางหรือหลังจากเดินทางไปถึงประเทศปลายทางแล้ว ผู้กระทำความผิดอาจก่ออาชกรรมทั้งสองอย่างในปฏิบัติการครั้งเดียวโดยแอบลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานบางส่วนในกลุ่มขณะเดียวกันก็นำคนที่เหลือมาค้ำมนุษย์ แม้ผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายจะ

คำแนะนำ: ให้คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์จากกลุ่มบุคคลที่อ่อนแอเปราะบาง

การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ก่อนที่จะถูกแสวงหาผลประโยชน์นั้นทำได้ยากมาก รัฐควรตรวจสอบให้แน่ชัดว่านโยบายของตนกำหนดมาตรการคุ้มครองทางกฎหมายที่เอื้อให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถคัดแยกเหยื่อที่สันนิษฐานว่าจะเป็นผู้เสียหายออกจากกลุ่มบุคคลที่มีความอ่อนแอเปราะบางอันหมายรวมถึงผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายได้

สมัครใจกระทำตามข้อตกลงที่ให้ไว้กับผู้ลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน แต่บุคคลเหล่านี้ต่างมีความเสี่ยงสูงในการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ การแสวงหาประโยชน์และอาชกรรมประเภทอื่นๆ (รวมทั้งการกรรโชก การใช้อำนาจในทางมิชอบ การล่วงละเมิดทางเพศ การข่มขืน หรือ การทรมาน) พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการลักลอบนั้นอาจ

⁶ ดู แนวนโยบายในการกำหนดให้การค้ำมนุษย์เป็นความผิดอาญา, กระบวนการบาทลี, 2014, หน้า 4-5

⁷ สนธิสัญญาระหว่างประเทศปี 1904 1910 และ 1933 เน้นการขนย้ายสตรีและเด็กหญิงข้ามพรมแดนระหว่างประเทศเพื่อการค้าประเวณี ในขณะที่ท่อนสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากการค้า ประเวณีของบุคคลอื่น (1949) ได้ขยายขอบเขตให้กว้างขึ้นนอกเหนือจากสตรีหรือเด็กหญิงโดยครอบคลุม “บุคคลใดๆ” แต่พิธีสารปาเมโอเป็นตราสารระหว่างประเทศฉบับแรกที่มุ่งเน้นการค้ำมนุษย์ โดยรวมรูปแบบการแสวงหาประโยชน์หลายประเภทที่ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การค้าประเวณีเท่านั้น

⁸ มาตรา 3 ของ พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ เพื่อเสริมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชกรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) นิยามการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานว่า หมายถึงการจัดหาบุคคลเพื่อได้มาซึ่ง “ผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุรูปแบบอื่นจากการนำบุคคลเข้าไปยังรัฐภาคีอย่างผิดกฎหมายโดยที่บุคคลนั้นมิได้ถือสัญชาติหรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในรัฐนั้น”

⁹ ศึกษาประเด็นความแตกต่างทางกฎหมายระหว่างคำว่า การค้ำมนุษย์ และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานโดยละเอียดได้ที่ แนวนโยบายในการกำหนดให้การค้ำมนุษย์เป็นความผิดอาญา, กระบวนการบาทลี, 2014, หน้า 8-9 และ แนวนโยบายในการกำหนดให้การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานเป็นความผิดอาญา, กระบวนการบาทลี, 2014, หน้า 9-10

เป็นสิ่งที่ทำให้ทางเลือกที่ผู้ย้ายถิ่นฐานเลือกในตอนแรกนั้น ไม่มีความหมายอีกต่อไป¹⁰ เช่น กรณีเกิดเหตุสมเสี่ยงระหว่างเดินทาง ผู้ย้ายถิ่นฐานอาจต้องพึ่งพิงผู้ลักลอบขนย้ายและทำให้ตนเหลือทางเลือกไม่กี่ทางนอกจากเดินทางต่อไม่ว่าจะต้องเผชิญกับเงื่อนไขใดๆ ก็ตาม บุคคลที่ถูกพบอาจถูกพิจารณาว่าเป็นผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายมากกว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ขึ้นอยู่กับว่าพบสถานการณ์เมื่อไหร่ ทั้งนี้จะต้องมีจุดประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์เพื่อวินิจฉัยว่าเหตุดังกล่าวเป็นอาชญากรรมการค้ามนุษย์ แต่มักจะรู้จุดประสงค์ก็ต่อเมื่อเกิดการแสวงหาประโยชน์แล้วเท่านั้น เจ้าหน้าที่ควรสืบหาตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์จากกลุ่มผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายเพื่อสร้างความมั่นใจในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อไป

1.3. เข้าใจรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่ถูกคัดแยกได้ก็ต่อเมื่อเกิดการแสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายแล้ว ดังนั้นสิ่งสำคัญคือต้องเข้าใจการแสวงหาประโยชน์รูปแบบต่างๆ ตามที่นิยามไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ พยานหลักฐานที่บ่งชี้การแสวงหาประโยชน์จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสนับสนุนข้อสันนิษฐานว่ามีการค้ามนุษย์

ในหลายๆ ประเทศ ความสนใจส่วนใหญ่เน้นไปที่การค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ แม้การแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสตรีและเด็กจะเป็นปัญหาสำคัญทั่วโลก แต่ก็ควรเข้าใจการแสวงหาประโยชน์รูปแบบอื่นๆ เช่นกัน

แรงงานหรือบริการบังคับ

ตามที่ได้กำหนดไว้ใน *อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับ ของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (1930) "แรงงานหรือบริการบังคับ"* คือ "งานหรือบริการทุกชนิด ซึ่งเกณฑ์เอาจากบุคคลใดๆ โดยการขู่ข่มขู่การลงโทษ และซึ่งบุคคลดังกล่าวนั้นมิได้สมัครใจที่จะทำเอง"¹¹ "การขู่ข่ม" ครอบคลุมถึงการบีบบังคับทางร่างกาย ทางจิตใจโดยนายจ้าง¹² เช่น การปฏิเสธการเลื่อนตำแหน่งที่สามารถทำได้ การโอนย้าย การว่าจ้างใหม่ หรือการให้ที่พัก¹³ "โดยมิได้สมัครใจ" เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการระบุว่าแรงงานบังคับหรือไม่ แรงงานจะถือว่าเป็นแรงงานบังคับเว้นแต่ลูกจ้างได้ให้ความยินยอมโดยเสรีและสามารถเพิกถอนความยินยอมนั้นได้

แรงงานเด็กกับงานที่เด็กทำได้

อนุสัญญาว่าด้วยอายุขั้นต่ำในการจ้างงาน ของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (1973) อธิบายว่า แรงงานเด็กหมายถึงงานหรือบริการใดๆ ที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย หรือเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาศึกษาหรือการฝึกอาชีพหรือการอบรม แรงงานเด็กแตกต่างจากงานที่เด็กทำได้ตรงที่มีได้เป็นงานที่ไม่คำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กหรือโอกาสทางการศึกษา

¹⁰ พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ (พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน) (*The Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air*) กำหนดบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองที่ต้องมีซึ่งคล้ายคลึงกับที่ระบุไว้ในพิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์

¹¹ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้นำนิยามบังคับใช้แรงงานมาใช้อีกครั้งในปี 2014 เมื่อนำ อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับ มาใช้ การประชุมว่าด้วยแรงงานระหว่างประเทศ, *ตัวบทในอนุสัญญาว่าด้วยบังคับใช้แรงงาน* (Text of the Protocol to the Forced Labour Convention), 1930, บันทึกรายการประชุม 9A, สมัยที่103, นครเจนีวา, 2014, มาตรา1(3).

¹² รายงานของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญการปฏิบัติตามอนุสัญญาและข้อเสนอแนะ ฉบับที่ 3 (ส่วนที่ 1A) ของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) (*Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations*) การประชุมว่าด้วยแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่ 90 นครเจนีวา, 2002, หน้า 98

¹³ การยกเลิกแรงงานบังคับ, การสำรวจทั่วไปโดยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญการปฏิบัติตามอนุสัญญาและข้อเสนอแนะ ILC สมัยที่65 นครเจนีวา, 1979, ย่อหน้าที่ 21 [ต่อไปนี้เรียกว่า อนุสัญญาว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ การสำรวจทั่วไปปี 1979] ดูเพิ่มเติมที่ *การขจัดบังคับใช้แรงงาน (Eradication of forced labour)* การสำรวจทั่วไปปี 2007 ย่อหน้า 37

การเป็นทาสและการปฏิบัติเยี่ยงทาส

การเอาคนเป็นทาสถือเป็นรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่ร้ายแรงที่สุด การพ้นจากการเป็นทาสคือหนึ่งในบรรทัดฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศบางส่วนที่รัฐมีอาจ “เพิกถอนสิทธิ” ได้ นั่นคือ รัฐมีอาจใช้พลัดการณใดไม่ว่าในรัฐใดในการอนุญาตให้มีการเป็นทาสได้ มีการให้คำนิยามคำว่าทาสครั้งแรกใน *อนุสัญญาปราบปรามการค้าทาสและการเป็นทาส* (หรือ “อนุสัญญาปราบปรามการเป็นทาส”) ว่า “สถานะหรือเงื่อนไขที่บุคคลหนึ่งมีอยู่เหนือบุคคลอื่น โดยมีการใช้อำนาจใดๆ หรือทั้งหมดที่มากับสิทธิในฐานะเจ้าของ”¹⁴ แก่นแท้ของการเป็นทาสคือการเป็นเจ้าของ “การใช้อำนาจที่มากับสิทธิในฐานะเจ้าของ” อันเป็นคำอธิบายการเป็นทาสตามขนบเดิมซึ่งยังคงถือเป็นรูปแบบการเป็นทาสร่วมสมัย สัญลักษณ์ของการเป็นทาสที่รวมอยู่ในอนุสัญญาปราบปรามการเป็นทาส คืออำนาจในการกำหนดชื่อ ศาสนา สถานะการสมรส หรือคู่สมรส รวมทั้งชะตากรรมของลูกหลานของผู้เสียหาย¹⁵ การเอาคนเป็นทาสอาจหมายรวมถึงการกระทำใดๆ ที่ลดความสามารถทางกายหรือจิตใจในการดำเนินชีวิตของผู้เสียหาย¹⁶

คำแนะนำ: การคัดแยกทาส

สิ่งที่บ่งชี้ความเป็นทาสคือความสัมพันธ์ที่มีอยู่ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย มิใช่เงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่เห็น เจ้าหน้าที่ควรเข้าใจว่าบุคคลในสถานการณ์ของการเป็นทาสอาจดูเหมือนใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบายแต่กลับไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องส่วนบุคคลขั้นพื้นฐาน

การปฏิบัติเยี่ยงทาสนั้นเป็นสิ่งต้องห้ามตาม *อนุสัญญาเสริมว่าด้วยการจัดการเป็นทาส การค้าทาสและการปฏิบัติเยี่ยงทาส* (1956) (อนุสัญญาเสริม) “การกำหนดและการปฏิบัติเยี่ยงทาส” หมายถึงความสัมพันธ์ของบุคคลใดๆ ในการแสวงหาประโยชน์ซึ่งมีลักษณะการเป็นเจ้าของและมีได้คงความสัมพันธ์เพื่อเหตุผลทางกฎหมายแต่เพื่อเหตุผลทางธรรมเนียม ประเพณี หรือขนบของสังคม กล่าวโดยเฉพาะได้ว่าอนุสัญญาเสริมได้บัญญัติเรื่องการกำหนดและการปฏิบัติเยี่ยงทาสมีดังนี้

- **แรงงานขัดหนี้** (มาตรา1(a)) หมายถึง “สถานะหรือเงื่อนไขที่เกิดขึ้นจากการให้คำมั่นโดยลูกหนี้ว่าจะให้บริการของตนหรือบริการของผู้ที่อยู่ภายใต้ความควบคุมของตนเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ โดยที่มิได้นำมูลค่าการบริการเหล่านั้นซึ่งได้รับการประเมินอย่างเหมาะสมมาหักออกจากมูลหนี้หรือไม่มี การจำกัดหรือระยะเวลาและลักษณะของบริการเหล่านั้น” อีกนัยหนึ่ง แรงงานขัดหนี้หมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งจำต้องให้บริการเพื่อชดใช้หนี้ที่ไม่มีความชำระครบ

คำแนะนำ: การคัดแยกแรงงานขัดหนี้

แรงงานขัดหนี้เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พบได้บ่อย การคัดแยกแรงงานขัดหนี้ อาจกระทำได้โดยการพิจารณาว่ามีหนี้ที่ไม่กำหนดยอดแน่นอนไว้และไม่สามารถชำระได้ด้วยการทำงานหรือการให้บริการไม่ว่ามากเพียงใด หลายเขตอำนาจเข้าใจแรงงานขัดหนี้ในความหมายที่กว้างกว่านั้น กล่าวคือเป็นสถานการณ์ที่มีการให้แรงงานหรือบริการเพื่อชำระหนี้ในลักษณะที่เป็นการแสวงหาประโยชน์

¹⁴ *อนุสัญญาปราบปรามการค้าทาสและการเป็นทาส* (Convention to Suppress the Slave Trade and Slavery), 60, สนธิสัญญาสันนิบาตชาติฉบับที่ 253, วันที่ 25 กันยายน 1926, บังคับใช้เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 1927 (อนุสัญญาปราบปรามการเป็นทาส)

¹⁵ ดูตัวอย่างได้จากคดี *ฮัยการ และ คุนาร์ก, โคว์ค และ วูโควิช* หมายเลขคดี IT-96-23-T และ หมายเลขคดี IT-96-23/1-T, ศาลชำนัญพิเศษแผนกคดีอาญาระหว่างประเทศ เพื่อศาลอุทธรณ์ยูโกสลาเวีย, วันที่ 12 มิถุนายน 2002

¹⁶ ดูตัวอย่างได้จาก *แนวการปฏิบัติเบลลาจีโอ-ฮาร์วาร์ดว่าด้วยเกณฑ์ทางกฎหมายบ่งชี้ความเป็นทาส* (Bellagio-Harvard Guidelines on the Legal Parameters of Slavery), เครือข่ายการวิจัยเรื่องตัวแปรกำหนดความเป็นทาส, 2012

- **ชำระหนี้ (มาตรา 1(b))** หมายถึง "เงื่อนไขหรือสถานะของผู้เช่าซึ่งตามกฎหมาย ตามธรรมเนียม หรือตามสัญญา ถูกผูกมัดให้พำนักและเป็นแรงงานบนที่ดินซึ่งเป็นของบุคคลอื่น และให้บริการบางประการที่กำหนดไว้แก่บุคคลนั้น ไม่ว่าจะเพื่อรางวัลหรือไม่ก็ตาม โดยที่ไม่มีเสรีภาพที่จะเปลี่ยนสถานะของตนได้"

- **การกำหนดหรือปฏิบัติใดๆ (มาตรา 1(c))**

โดยที่

- "(1) สตรีได้รับค่าจ้างว่าจะได้รับซึ่งหรือได้รับซึ่งค่าตอบแทนในรูปของเงินหรือสิ่งของในการสมรสโดยให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง ครอบครัว หรือบุคคลหรือกลุ่มคนอื่นใด โดยที่สตรีผู้นั้นไม่มีสิทธิปฏิเสธ หรือ
- (2) สามีของสตรี หรือ ครอบครัวของสามี หรือ เครือญาติของสามี มีสิทธิโอนภรรยาไปยังบุคคลอื่นเพื่อมูลค่าที่ได้รับหรือสิ่งอื่น หรือ
- (3) เมื่อสามีถึงแก่กรรม สตรีต้องถูกตกทอดเป็นมรดกแก่บุคคลอื่นได้"

คำแนะนำ: การคัดแยกการบังคับสมรส

ตั้งแต่มีการบังคับใช้นโยบายเสริมว่าด้วยการเป็นทาส ซึ่งกำหนดไว้เพียงการคัดแยกการบังคับสมรสของสตรี ก็มีการยอมรับกันว่าเด็กชายและบุรุษก็อาจถูกบังคับสมรสได้เช่นกัน เพื่อเป็นการต่อต้านการบังคับสมรสทุกรูปแบบ การปฏิบัติที่ดีคือการตรวจสอบให้แน่ชัดว่าการบังคับใช้กฎหมายห้ามการบังคับสมรสอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าผู้เสียหายจะเป็นเพศใด

- **การค้าเด็กเพื่อนำไปแสวงหาประโยชน์ (มาตรา 1(d)),¹⁷** โดยที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กยินยอมให้บุคคลอื่นแสวงหาประโยชน์จากแรงงานเด็ก トラสารเมื่อไม่นานมานี้ให้นิยามการค้าเด็กที่กว้างกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเสริม อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก (1999) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้เพิ่มรายละเอียดคือ การจัดหาเด็กด้วยการบังคับหรือ

บีบบังคับเพื่อนำมาใช้ในการขัดกันทางอาวุธ สื่อบริการ กิจกรรมที่มีขอบทางกฎหมายเช่น การผลิตและการค้ายา และ

"งานที่มีลักษณะหรือมีสภาพการณ์ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือศีลธรรมของเด็ก"

มาตรา 2(a) ของพิธีสารเลือกรับของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกอนาจารเด็ก ให้คำนิยาม "การค้าเด็ก" ไว้อย่างกว้างๆ ว่าเป็น "การกระทำหรือธุรกรรมใดๆ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลกระทำเพื่อถ่ายโอนตัวเด็กไปยังบุคคลอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือสินจ้างอื่นๆ"¹⁸

คำแนะนำ: การคัดแยกการค้า

เด็กเพื่อนำมาแสวงหาประโยชน์

เนื่องจากการค้าเด็กหรือทารกไม่จำเป็นต้องมีการแสวงหาประโยชน์ภายหลังการขาย ดังนั้นรัฐจึงควรพิจารณาขยายแนวคิดให้ครอบคลุมการปฏิบัติต่างๆ เช่น การค้าเด็กเพื่อนำไปเป็นบุตรบุญธรรม และการจัดหาการอุ้มบุญเพื่อการพาณิชย์¹⁹

¹⁷แนวคิดเหล่านี้เรียกว่าอีกอย่างว่า "ภาวะจำยอม"

¹⁸ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกอนาจารเด็ก, 2171 (Optional Protocol to the Child Convention on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography), สนธิสัญญาสหประชาชาติฉบับที่ 227, วันที่ 25 พฤษภาคม 2000 บังคับใช้วันที่ 18 มกราคม 2002 มาตรา 2(a)

¹⁹ ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ แอนน์ ที กลาลาเออร์, "มาตรา 35", ใน ฟิลลิปและจอห์นโทบิน, วิจารณ์อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Commentary to the Convention on the Rights of the Child), สำนักพิมพ์ออกซ์ฟอร์ดยูนิเวอร์ซิตี, ฟอร์ดพิมพ์, 2015 ดูบทวิจารณ์ว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมด้วยการบีบบังคับ/ด้วยวิธีมิชอบได้ที่ข้อ 2.3 ด้านล่าง

การตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

การค้ำมนุษย์เพื่อนำไปตัดอวัยวะออกจากร่างกายอาจเกิดขึ้นในบริบทการค้าเชิงพาณิชย์สำหรับอวัยวะเพื่อการปลูกถ่ายโดยให้เงินเจ้าของอวัยวะและในบริบททางวัฒนธรรมและจารีตที่อาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของร่างกายนอกเหนือไปจากอวัยวะ ในบางรัฐ กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ได้ขยายขอบเขตนอกเหนือจากการตัดอวัยวะโดยรวมส่วนของร่างกาย (เพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและจารีต) รวมทั้งเซลล์และของเหลวในร่างกาย (เพื่อให้ครอบคลุมกรณีของการรับจ้างการอัมฤกษ์เพื่อการพาณิชย์) การค้ำมนุษย์เพื่อนำไปตัดอวัยวะเป็นอาชญากรรมที่ทำลายการคัดแยกเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการกระทำที่เป็นการแสวงหาประโยชน์นั้นเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ต่างจากการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานและการบริการที่อาจเกิดขึ้นซ้ำๆ²⁰

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์อื่นๆ

อย่างน้อยรัฐควรเข้าใจรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ขั้นต่ำว่ารวมถึงรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่ระบุไว้ในโดยละเอียดในมาตรา 3(a) ของพิธีสารการค้ามนุษย์ รูปแบบการแสวงหาประโยชน์อื่นๆ ที่พบในทางปฏิบัติได้แก่ การแสวงหาประโยชน์ด้วยการบีบบังคับให้เป็นขอทานและกิจกรรมทางอาชญากรรม เช่น การผลิตหรือส่งสารเสพติดในฐานะ “เด็กส่งยา” นอกเหนือจากความเสี่ยงในการถูกจับและฟ้องคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้ว ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ผลิตหรือนำยาเสพติดติดตัวหรือนำเข้าไปในร่างกาย ก็มีความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อชีวิตและความปลอดภัย²¹

คำแนะนำ: ให้กำหนดตัวบ่งชี้รูปแบบการแสวงหาประโยชน์แต่ละประเภทไว้โดยเฉพาะ

รัฐควรพิจารณาให้การฝึกอบรมเรื่องตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ที่มีรายละเอียดเพียงพอและเฉพาะเจาะจงแก่ผู้ตอบรับสถานการณ์คนแรกเพื่อให้เจ้าหน้าที่รู้ถึงรูปแบบการแสวงหาประโยชน์แบบต่างๆ ระหว่างการให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครอง อาจเห็นหลักฐานขององค์ประกอบอื่นๆ ของคำนิยามเพิ่มเติมได้ชัดเจน หัวข้อ 3.3 ของแนวนโยบายฉบับนี้ให้แนวทางการจัดทำตัวบ่งชี้ที่มีรายละเอียดและเฉพาะเจาะจงไว้

²⁰ โปรดอ่านข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการค้ำมนุษย์เพื่อนำไปตัดอวัยวะได้ที่ WHO Guiding Principles on Human Cell, Tissue and Organ Transplantation และ the Declaration of Istanbul เข้าถึงได้จาก <http://www.who.int/transplantation/en/>

²¹ รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทั้งสองประเภทนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันใน คำสั่งว่าด้วยการค้ามนุษย์ในสหภาพยุโรป ฉบับที่ 2011/36/EU โดยคำว่า “การบีบบังคับเป็นขอทาน” เป็นที่เข้าใจว่า เป็นแรงงานหรือบริการบังคับรูปแบบหนึ่ง ตามที่นิยามโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และ “การแสวงหาประโยชน์จากกิจกรรมทางอาชญากรรม” เป็นที่เข้าใจว่ารวมถึง การลวงกระเป๋ การลักขโมยในร้านค้า การค้ายา และกิจกรรมอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันมีบทลงโทษและมีนัยยะของการได้ผลตอบแทนการเงิน โปรดดู คำสั่งที่ 2011/36/EU ของสหภาพยุโรป และของคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป, 5 เมษายน 2011, ว่าด้วยการป้องกันและต่อสู้การค้ามนุษย์ และการคุ้มครองผู้เสียหาย และใช้แทนที่ คำวินิจฉัยกรอบการทำงานของคณะมนตรี ที่ 2002/629/JHA, OJ L 101/1, ลงวันที่ 15 เมษายน 2011 (คำสั่งว่าด้วยการค้ามนุษย์ของสหภาพยุโรปที่ 2011/36/EU), ข้อ 2(3)

ตอนที่ 2:

พันธะหน้าที่ ส่วนได้เสีย และความท้าทาย

2.1. ทำไมการคัดแยกผู้เสียหายจึงสำคัญ

หากไม่คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รัฐก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการให้ความคุ้มครอง ดำเนินคดี และป้องกันอย่างได้ผลตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์ ดังนั้น ในการวางนโยบาย โครงการ หรือมาตรการปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ครบถ้วน รัฐควรให้ความสำคัญกับการคัดแยกผู้เสียหายในฐานะองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการทำหน้าที่ที่ระบุไว้ในพิธีสาร

กระบวนการคัดแยกจะทำให้ทราบสถานะของผู้เสียหายและผลลัพธ์คือการพร้อมให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองต่างๆ ได้ อาทิเช่น ยารักษาโรคและการบริการสุขภาพอื่นๆ ที่พักอาศัย อาหารและปัจจัยขั้นพื้นฐาน การให้คำปรึกษาและการดูแลทางจิตสังคมนอกเหนือจากด้านอื่นๆ ในบางรัฐ การตรวจสอบในฐานะผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทำให้บุคคลนั้นมีสิทธิที่พึงได้รับประโยชน์และการบริการเพิ่มเติม เช่น การให้เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ชั่วคราวหรือถาวร ความล้มเหลวในการคัดแยกผู้เสียหายได้อย่างทันที่และอย่างเหมาะสมมีแนวโน้มจะส่งผลให้มีการใช้อำนาจในทางมิชอบ การแสวงหาประโยชน์ และการปฏิเสธการให้สิทธิและสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครองต่อไป ยิ่งกระบวนการคัดแยกใช้เวลานานเท่าไร การฟื้นฟูและการส่งผู้เสียหายกลับเข้าสู่สังคมยิ่งซับซ้อนยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การคัดแยกจึงเป็นกระบวนการเบื้องต้นการจำเป็นที่ก่อนเริ่มมาตรการคุ้มครอง²²

นอกเหนือจากการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แล้ว รัฐยังได้ประโยชน์จากการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หลายประการ การคัดแยกผู้เสียหายเป็นวิธีการหลักในการระงับอาชญากรรมและเครือข่ายอาชญากรรมที่อยู่เบื้องหลัง เมื่อคัดแยกผู้เสียหายแล้วและผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองและการสนับสนุนที่เหมาะสมแล้ว ผู้เสียหายเหล่านั้นจะกลายเป็นพยานคนสำคัญที่สามารถสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ หากปล่อยให้ผู้เสียหายหลุดมือจากการคัดแยก เครือข่ายอาชญากรรมอาจดำเนินกิจการต่อไปโดยได้รับการละเว้นจากโทษและรัฐอาจสูญเสียพยานหลักฐานชั้นสำคัญ อาชญากรรมข้ามชาติที่อยู่ในรูปองค์กรเช่นการค้ามนุษย์อาจเอื้อให้อาชญากรรมประเภทอื่น เช่น การฟอกเงินและการฉ้อราษฎร์บังหลวงทวีความเฟื่องฟูและเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของสังคม รัฐมีส่วนได้เสียในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานบังคับซึ่งอาจส่งผลกระทบที่ตามมาในลักษณะของโอกาสการจ้างงานและค่าจ้างที่ลดลงรวมทั้งสภาพการจ้างงานของแรงงานในประเทศที่เสื่อมถอย การต่อต้านการค้ามนุษย์จึงเป็นมาตรการสำคัญที่ไม่เพียงแต่ช่วยรับประกันความปลอดภัยและความมั่นคงของประชาชน แต่รวมถึงความมั่นคงของสังคมอีกด้วย²³

ตารางที่ 2: พันธะหน้าที่ ส่วนได้เสีย และ คำแนะนำในการคัดแยกผู้เสียหาย

พันธะหน้าที่	ส่วนได้เสีย	คำแนะนำ
การป้องกัน	การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำเป็นต่อการป้องกันและยับยั้งการค้ามนุษย์	ให้ผนวกการคัดแยกผู้เสียหายเข้ากับแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ รวมถึงวาระแห่งชาติที่จัดทำขึ้นเพื่อต่อต้านการค้าและอาชญากรรมรูปแบบอื่น เช่น
	การระบุต้นตอปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ จำเป็นต่อการป้องกันโดยใช้หลักฐาน	ให้ผนวกการคัดแยกผู้เสียหายเข้ากับแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ รวมถึงวาระแห่งชาติที่จัดทำขึ้นเพื่อต่อต้านการค้าและอาชญากรรมรูปแบบอื่น เช่น

²² ดู แผนนโยบายว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, กระบวนการบาทลี, 2015

²³ ดู แผนนโยบายว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, ข้อ 1.1, กระบวนการบาทลี, 2015

	ข้อมูลและสารสนเทศที่รวบรวมได้จากหน่วยงานที่มีอำนาจจะมีน้ำหนักเมื่อได้จากผู้เสียหายที่ได้รับการคัดแยกแล้ว รวมถึงรูปร่างเค้าโครงและลักษณะหน้าตาของผู้ค้ำมนุษย์ วิธีการและขั้นตอน เส้นทางและการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลหรือกลุ่มผู้ค้ำ รวมถึงมาตรการในการสืบผู้ค้ำมนุษย์	ใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่รวบรวมได้ระหว่างกระบวนการคัดแยกเป็นฐานในการระบุช่องว่างในกระบวนการตอบรับของรัฐต่อการค้ำมนุษย์ การระบุการสร้างขีดความสามารถและความจำเป็นด้านการฝึกอบรมแก่หน่วยงานรับผิดชอบของรัฐที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำนโยบายให้ดีขึ้น รวมถึงด้านแรงงานและผู้โยกย้ายถิ่นฐาน
การสืบสวนและการฟ้องคดี	ความพยายามในการสืบสวนและดำเนินคดีการค้ำมนุษย์จะมีน้ำหนักขึ้นหากผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกฝนให้คัดแยกผู้เสียหายและรวบรวมพยานหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานสืบสวนและพนักงานอัยการได้รับข้อมูลและพยานหลักฐานบ่งชี้การค้ำมนุษย์ ผู้ค้ำมนุษย์ รวมทั้งอาชญากรรมและอาชญากรที่เกี่ยวข้องจากเหยื่อที่คัดแยกแล้ว	จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการคัดแยกผู้เสียหายแก่ผู้ตอบรับสถานการณ์ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในขั้นแรก เช่น พนักงานสืบสวน พนักงานอัยการ เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับองค์ประกอบของอาชญากรรม การรวบรวมและการรับฟังพยานหลักฐาน ขนบในการคัดแยก และข้อพิจารณาเฉพาะอื่นๆ เช่น การปฏิบัติงานกับผู้เสียหาย/พยานที่ได้รับการความบอบช้ำทางจิตใจ มาจากวัฒนธรรมหรือสื่อสารภาษาอื่น หรือ ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก จัดทำระบบในการคัดแยกเหยื่อเชิงรุก โดยต้องแน่ใจว่าได้นำปัจจัยบ่งชี้หลายประเภทมาใช้เพื่อครอบคลุมการค้ำมนุษย์ที่เกิดขึ้นในประเทศและข้ามประเทศ และครอบคลุมผู้เสียหายประเภทต่างๆ (สตรี บุรุษ เด็ก) เพื่อสืบหาการแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบ
การให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครอง	การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์จำเป็นต่อการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือและความคุ้มครองอย่างเหมาะสมสามารถให้ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ดีกว่า และเอื้อให้เจ้าพนักงานสามารถดำเนินคดีกับผู้ค้ำมนุษย์และป้องกันการค้ำมนุษย์ต่อไปได้ในอนาคต	ส่งตัวผู้เสียหายไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้การช่วยเหลือและการสนับสนุนที่จำเพาะโดยต้องแน่ใจว่าผู้ที่สนับสนุนเป็นผู้เสียหายจะไม่นับอุปสรรคในการเข้าถึงการช่วยเหลือและความคุ้มครองรวมถึงการแบ่งแยกขั้นตอนการคัดแยกจากประเด็นการจัดการการตรวจคนเข้าเมือง ตรวจสอบให้แน่ใจว่าขั้นตอนการคัดแยกขยายรวมถึงผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ทุกประเภทโดยไม่คำนึงอายุ เพศ ความโน้มเอียงทางเพศ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ที่มาทางสังคม หรือความพิการ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ให้บริการให้ความช่วยเหลือที่ครบถ้วนตั้งแต่การเข้าคุ้มครองเมื่อติดต่อครั้งแรก ตลอดจนให้การสนับสนุนระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การส่งกลับประเทศภูมิสำเนา และการกลับคืนสู่ชุมชนแก่ผู้เสียหายให้ทราบถึงสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครอง และทางเลือกเพื่อการสนับสนุนในระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับผู้ค้ำมนุษย์รวมทั้งการให้อ่านาญผู้เสียหายตัดสินใจได้โดยมีข้อมูลรับรองว่าการคัดแยก (และความคุ้มครองที่ได้หลังการคัดแยก) มิได้ขึ้นอยู่กับกรณีที่ผู้เสียหายให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีอำนาจ
การให้ความร่วมมือ	การนำองค์กรหลายสถาบันเข้ามาทำหน้าที่ในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย รวมถึงรับฟังคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจากองค์การนอกภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการคัดแยกได้ และช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้มาตรการการป้องกัน การดำเนินคดี และการคุ้มครอง	ตรวจสอบให้แน่ใจว่าระบบการคัดแยกอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานและประสานความร่วมมือในลักษณะสหวิชาชีพ ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีความชำนาญพิเศษ กำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเรื่องทิศทางการค้ำมนุษย์รวมถึงกลยุทธ์ใหม่และแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้เสียหายที่ดีที่สุด

2.2. เพราะเหตุใดผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จึงลังเลที่จะระบุว่าตนเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

บ่อยครั้งนักที่ผู้เสียหายจะแจ้งว่าตนเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บ่อยครั้งที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต้องพึ่งพิงผู้ค้ามนุษย์และอาจไม่รู้หรือไม่ยอมรับว่าตนเป็นผู้เสียหาย บางรายมองว่าผู้ค้ามนุษย์เป็นผู้อุปถัมภ์และช่วยให้ตนมีสถานะที่ดีขึ้น ผู้เสียหายอาจเป็นญาติของผู้ค้ามนุษย์เองก็ได้ เช่น กรณีการบังคับสมรสหรือกรณีที่เด็กถูกขายเพื่อการนำไปแสวงหาประโยชน์ ผู้กระทำความผิดอาจเป็นบิดามารดาหรือสมาชิกครอบครัวของผู้เสียหายเอง ทำให้ผู้เสียหายลังเลที่จะไปพบเจ้าหน้าที่ ความลังเลนี้อาจเกิดขึ้นกับการค้ามนุษย์และแสวงหาประโยชน์รูปแบบอื่นเช่นกันหากผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมีความสัมพันธ์กัน แม้ผู้เสียหายจะไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ กับผู้กระทำความผิดมาก่อน ผู้เสียหายก็อาจเข้าไปเกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ค้ามนุษย์โดยที่ไม่รู้ว่าคุณสมบัติดังกล่าวคือเครื่องมือในการควบคุมตนเอง

ความท้าทายในการคัดแยกผู้เสียหายอื่นๆ มาจากการขาดสิ่งจูงใจที่เกิดขึ้น และ/หรือคิดว่าจะเกิดขึ้น ในการระบุตนว่าเป็นผู้เสียหายต่อเจ้าหน้าที่ นี่คือการที่ผู้เสียหายเข้าประเทศอย่างไม่ปกติ ทำให้เกิดความกลัวว่าจะถูกเนรเทศเนื่องจากตนมีสถานะไม่ปกติ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์รายอื่นแม้จะได้รับความบอบช้ำจากการควบคุมของค้ามนุษย์ ก็อาจยอมทนกับสถานการณ์ที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์หรือใช้อำนาจในทางมิชอบเพราะเหตุผลหลายประการ เช่น ผู้เสียหายอาจมีความสัมพันธ์ที่ผูกมัดตนกับผู้ค้ามนุษย์หรือนักกลางที่ให้อาশိณคอยู่ใตสถานการณ์นั้น หรือผู้เสียหายอาจเชื่อว่าตนยังอยู่ในสถานะที่สบายกว่าทางเลือกอื่นๆ ที่มี ผู้ค้ามนุษย์มักใช้ประโยชน์จากความกลัวและความกังวลเหล่านี้เพื่อควบคุมผู้เสียหาย

ความท้าทายในการคัดแยกผู้เสียหายควรได้รับความเข้าใจและนำมาพิจารณาเมื่อออกแบบและนำกลไกการคัดแยกไปปฏิบัติ ควรให้ความเป็นไปได้หลายทางเพื่อให้ส่งตัวผู้เสียหายไปดำเนินการติดตามขั้นตอนที่เหมาะสมได้ไม่ว่าในระยะใดในกระบวนการแม้ว่าผู้เสียหายจะไม่ได้ถูกระบุว่าเป็นบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายตั้งแต่ระยะแรกๆ

การขมขู่ว่าจะกักขังและเนรเทศ

หากผู้เสียหายมิได้ถือสัญชาติรัฐนั้น ผู้ค้ามนุษย์มักหลอกล่อผู้เสียหายมิให้ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เพราะมีฉะนั้นผู้เสียหายจะถูกจับกุม เนรเทศ หรือ กักขังเนื่องจากมีสถานะการเข้าเมืองที่ไม่ถูกต้องหรือพัวพันกับกิจกรรมผิดกฎหมายที่เป็นผลมาสถานการณ์การค้ามนุษย์ของตน แต่กรณีนี้ไม่พบบ่อยและมักจะไม่เป็นความจริงเนื่องจากในบางกรณีการเนรเทศหรือการส่งกลับภูมิลำเนาเดิมจะไม่ช่วยให้สถานการณ์ของผู้เสียหายดีขึ้น หากยังไม่เปลี่ยนสภาพที่ทำให้ผู้เสียหายอยู่ในเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายก็อาจเสี่ยงที่จะถูกเหยื่อการค้ามนุษย์ได้อีก ผู้จัดหาที่เคยหลอกล่อผู้เสียหายเข้าสู่สถานการณ์ค้ามนุษย์อาจยังคงอยู่และสร้างความกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงของผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหาย

คำแนะนำ: สนับสนุนให้ผู้เสียหายเข้าแจ้งเหตุด้วยการคลายความกังวลว่าจะถูกกักขังหรือถูกเนรเทศ

คลายความกลัวของผู้เสียหายว่าจะถูกกักขังได้โดยกำหนดมาตรการที่ช่วยสร้างความมั่นใจว่าผู้เสียหายจะไม่ถูกพิจารณาว่ากระทำความผิดทางอาญาสำหรับความผิดที่ผู้เสียหายกระทำซึ่งเป็นผลมาจากการค้ามนุษย์ รวมถึงความผิดตามกฎหมายการเข้าเมือง สำหรับความกลัวว่าจะถูกเนรเทศนั้น ให้ออกวีซ่าเพื่อให้ผู้เสียหายคงอยู่ในประเทศปลายทางเพื่อรับความช่วยเหลือและความคุ้มครองได้

ความกลัวการข่มขู่และการแก้แค้นจากผู้ค้ำนุษย์

ผู้เสียหายบางรายกลัวการข่มขู่และการแก้แค้นจากผู้ค้ำนุษย์หากแสดงตนในฐานะผู้เสียหายจากการค้ำนุษย์ ผู้ค้ำนุษย์มักข่มขู่จะทำร้ายผู้เสียหายและ/หรือสมาชิกในครอบครัวของผู้เสียหาย ด้วยความกลัวว่าระบบกฎหมายภายในประเทศจะไม่ให้ความคุ้มครองเพียงพอแก่ผู้เสียหายและครอบครัวกรณีเกิดการตอบโต้จากผู้ค้ำนุษย์ จึงทำให้ผู้เสียหายไม่กล้าเข้าแจ้งเหตุ ความกลัวนี้อาจรุนแรงขึ้นหากครอบครัวของผู้เสียหายอยู่ในเขตอำนาจรัฐอื่น และต้องอาศัยผู้มีบทบาททางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในรัฐอื่นเพื่อสร้างความมั่นใจเรื่องการให้ความคุ้มครอง

คำแนะนำ: สนับสนุนให้ผู้เสียหายเข้าแจ้งเหตุด้วยการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายและครอบครัว

รัฐควรพิจารณากำหนดมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่ามีการให้ความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้เสียหาย พยาน และครอบครัวของผู้เสียหาย หากบุคคลที่จำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองพำนักอยู่ในรัฐอื่น ควรประสานงานกับผู้มีบทบาททางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในรัฐเหล่านั้น หรือควรออกวีซ่าหรือใบอนุญาตเข้าเมืองเพื่อให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่เสี่ยงอันตรายหากเห็นว่าเหมาะสม

ความอับอายและความกลัวถูกตราหน้า

หากข้อมูลระบุตัวตน ข้อมูลอันเป็นความลับ และข้อมูลส่วนตัวของผู้เสียหายและครอบครัวไม่ได้รับความคุ้มครองจากการโครงการช่วยเหลือและคุ้มครอง ผู้เสียหายอาจกลัวว่าการระบุตัวตนเป็นผู้เสียหายอาจนำไปสู่ความอับอาย การถูกตราหน้า และการถูกกีดกันจากสังคม ผู้เสียหายอาจกลัวว่าหากตนยอมรับว่าเป็นเหยื่อแล้ว ครอบครัวและชุมชนของตนอาจรู้สึกผิดหวัง (โดยเฉพาะกรณีผู้เสียหายถูกแสวงหาประโยชน์ระหว่างการค้ามนุษย์) จนภายหลังกลายเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการเป็นผู้เลี้ยงดูครอบครัว เป็นที่ทราบกันว่าผู้เสียหายจากการค้ำนุษย์ที่เป็นเพศชายมักลังเลในการระบุตัวตนเป็นเหยื่ออาชญากรรมหรือยอมรับว่าตนถูกหลอกลวง

คำแนะนำ: สนับสนุนให้ผู้เสียหายเข้าแจ้งเหตุด้วยการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกตราหน้า

รัฐควรดำเนินการให้แน่ใจว่าโครงการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายช่วยคลายความกลัวความอับอายและการถูกตราหน้าของผู้เสียหายโดยการรักษาความลับหรือข้อมูลของผู้เสียหายและโดยการทำงานร่วมกับองค์การนอกภาครัฐ ชุมชน และผู้เสียหายเองให้เข้าใจ และจัดการข้อกังวลในการจัดทำนโยบายคุ้มครอง

ตอนที่ 3:

กระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย

3.1 ใครคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้บ้าง

การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มักจะไม่ใช่กระบวนการเบ็ดเสร็จในตัว กระทำได้จับพล้น แต่เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยระยะต่างๆ ดังนี้

1. การคัดกรองผู้เสียหายเบื้องต้น จะบอกได้ว่าบุคคลอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ขั้นตอนนี้อาจกระทำโดยผู้ใดก็ได้ที่ติดต่อกับบุคคลที่สันนิษฐานว่าอาจเป็นผู้เสียหาย ซึ่งส่งผลให้มีการส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่
2. การตั้งข้อสันนิษฐานโดยเจ้าหน้าที่ว่ามีตัวบ่งชี้เพียงพอว่าบุคคลดังกล่าวอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ และหากใช่ ก็ควรให้ผู้เสียหายเข้าถึงความช่วยเหลือและความคุ้มครองเบื้องต้น
3. การตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยหน่วยงานที่มีอำนาจว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จริงหรือไม่ กระบวนการนี้อาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือและคุ้มครองที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจทำพร้อมกับการสืบสวนและการดำเนินคดีผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ค้ามนุษย์ก็ได้
4. การยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมการค้ามนุษย์อันเป็นผลมาจากการที่ผู้ค้ามนุษย์ถูกพิพากษาลงโทษ ระยะนี้อาจดำเนินในเขตอำนาจรัฐบาลแห่งเท่านั้น และการที่มีอาจดำเนินคดีอาชญากรรม "การค้ามนุษย์" ได้สำเร็จก็มีได้หมายความว่าบุคคลดังกล่าวมิใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจเกิดขึ้นโดยเป็นผลมาจากการสืบสวนหลังได้รับแจ้งเหตุจากผู้เสียหาย ครอบครัวผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่น อีกทั้งการคัดแยกผู้เสียหายอาจกระทำก่อนเกิดเหตุก็ได้โดยเป็นผลมาจากบะแสของตำรวจหรือผู้มีบทบาทอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่พรมแดนหรือเจ้าพนักงานแรงงาน ซึ่งดำเนินการสืบสวนและมีความพร้อมคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ระหว่างการปฏิบัติงาน การระบุผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ก่อนเกิดเหตุเป็นสิ่งที่ต้องการมากกว่าการระบุผู้เสียหายหลังเกิดเหตุแล้ว

คนในชุมชน รวมถึงญาติ เพื่อน และเพื่อนร่วมงานต่างมีบทบาทในการคัดแยกผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างในระยะคัดกรองผู้เสียหายเบื้องต้น องค์การนอกภาครัฐรวมถึงองค์กรประชาสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพทางแพทย์ สหภาพแรงงาน และตัวแทนจัดหางาน พิสูจน์แล้วว่าเป็นแหล่งข้อมูลอันมีค่าและมีบทบาทสำคัญในการคัดแยกผู้เสียหายและส่งต่อบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ

อย่างไรก็ตาม รัฐมีความรับผิดชอบหลักในการคัดแยกผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้บังคับใช้กฎหมาย (ตำรวจ อัยการ เจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากร พนักงานตรวจแรงงาน) ผู้ให้บริการสังคม เจ้าหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สถานทูตและกงสุล ก็อาจมีบทบาทในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์²⁴

คำแนะนำ: สร้างความตระหนักในกลุ่มประชาชนถึงเรื่องการค้ามนุษย์ เพื่อปรับปรุงการคัดแยกผู้เสียหาย

รัฐควรริเริ่มและให้การสนับสนุนการรณรงค์ที่ช่วยกระตุ้นให้สาธารณะตระหนักถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ ทางที่ดีที่สุดคือกรณีที่การรณรงค์ดังกล่าวอธิบายให้กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายเข้าใจว่า ก) การค้ามนุษย์คืออะไรและมีลักษณะอย่างไร ข) การกระทำที่เฉพาะเจาะจงที่ประชาชนสามารถทำได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อมูลเพื่อการส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม รวมถึงเบอร์โทรศัพท์สายด่วน

²⁴ อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล (1967) (The 1967 Vienna Convention on Consular Relations) ได้กำหนดบทบาทสิทธิ และหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กงสุลในการเป็นประเทศผู้รับและผู้ส่ง โดยหลายข้อเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ทางการทูตและเจ้าหน้าที่กงสุลว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่กงสุลเนื่องจากกำหนดตัวบ่งชี้ที่เฉพาะเจาะจงที่พึงตระหนักขณะตรวจใบสมัครวีซ่า โปรดดู คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ทางการทูตและเจ้าหน้าที่กงสุลว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (The Handbook for Diplomatic and Consular Personnel on how to Assist and Protect Victims of Human Trafficking), เลขานุการคณะกรรมการรัฐในกลุ่มคาบสมุทรบอลติก, 2011

ในหลายรัฐ กระบวนการอย่างเป็นทางการในการตั้งข้อสันนิษฐาน การตรวจสอบข้อเท็จจริง และการยืนยันผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่นั้น ใช้เพื่อกำหนดสถานะของบุคคลว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ย แล้วจึงให้ผู้เสียหายเข้าถึงความช่วยเหลือและความคุ้มครองตามระดับสถานะ ในบางรัฐเจ้าพนักงานบังคับใช้กฎหมายได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกระบวนการนี้ ในขณะที่รัฐอื่นๆ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐซึ่งรับผิดชอบด้านสวัสดิการสังคมเป็นผู้รับผิดชอบ บางรัฐกำหนดให้กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายเป็นหน้าที่ขององค์กรนอกภาครัฐที่มีความชำนาญเฉพาะ เจ้าหน้าที่กงสุลเองก็อาจมีบทบาทในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยเช่นกัน

คำแนะนำ: เพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการคัด แยกผู้เสียหาย

กำหนดแนวปฏิบัติและขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อชี้ให้เห็นบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพ

ไม่ว่ารัฐจะมีแนวทางในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยเช่นไร การฝึกอบรมที่เหมาะสมนั้นจำเป็นสำหรับผู้มีส่วนได้เสียในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ²⁵ แนวปฏิบัติและขั้นตอนในการคัดแยกมาตรฐาน ควรเป็นไปด้วยความเคารพและปกป้องศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่สันนิษฐานว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ย²⁶

คำแนะนำ: จัดฝึกอบรมการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยให้แก่บุคคลที่อาจติดต่อกับผู้เสียหาย

สิ่งสำคัญคือทำให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานในแนวทางของกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ย รัฐควรพิจารณาจัดการฝึกอบรมแก่อาจารย์ ผู้สื่อข่าว และผู้ประกอบวิชาชีพทางแพทย์ หน่วยงานภาคเอกชน และบุคลากรในชุมชนที่อาจติดต่อกับผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยเพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องตัวบ่งชี้ซึ่งอาจช่วยในการบ่งชี้ว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหาย

²⁵ (E/2002/68/Add.1), คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, แนวปฏิบัติ 2: การคัดแยกผู้เสียหายและผู้ค้ำหนุ่ย, แนวปฏิบัติ2(3)

²⁶ ดู แผนนโยบายว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ย, กระบวนการบาทลี, 2015, ตอนที่ 3, หัวข้อ "การประสานงานและแนวทางในลักษณะสหวิชาชีพ"

3.2. กระบวนการพื้นฐาน

แต่ละขั้นของกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายเป็นการเปิดโอกาสในการคัดกรองผู้เสียหายเบื้องต้นด้วยการสังเกตและการมีปฏิสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มติดต่อครั้งแรกจนถึงการนำผู้เสียหายมาซักถาม ในแต่ละขั้นของกระบวนการคัดแยกพื้นฐาน ผู้ปฏิบัติงานต้องพิจารณาความจำเป็นด้านความช่วยเหลือและความคุ้มครองของผู้เสียหาย²⁷ รัฐควรพิจารณากระบวนการคัดแยกผู้เสียหายไว้ในกระบวนการคุ้มครองที่มีขอบเขตกว้างขึ้นเพื่อให้มีการส่งต่ออย่างเหมาะสมไปยังหน่วยงานอื่นหากทราบถึงความจำเป็นต้องขอรับความคุ้มครองเป็นการเฉพาะ (เช่น กรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กหรือผู้ลี้ภัย)

ก. การติดต่อครั้งแรก

วัตถุประสงค์หลักของการติดต่อผู้เสียหายเป็นครั้งแรกคือพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ และจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครองเบื้องต้นหรือไม่

การคัดกรองเบื้องต้นจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดการติดต่อเป็นครั้งแรกกับผู้ที่สันนิษฐานว่าจะเป็นผู้เสียหายซึ่งเป็นผลมาจากการสังเกตการณ์ (บทสนทนากับบุคคล พฤติกรรม รูปร่างหน้าตา หรือเหตุแวดล้อม) จากข้อมูลที่ได้มาจากบุคคลอื่นที่เป็นผู้ส่งต่อ หรือผ่านการระบุตนของผู้เสียหายเอง อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจจะไม่แสดงตนเพราะเหตุผลบางประการดังที่กล่าวไปแล้วในข้อ 2.2

การคัดกรองเบื้องต้นเมื่อได้ติดต่อผู้เสียหายเป็นครั้งแรกอาจจะต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากปัญหาด้านการสื่อสาร สืบเนื่องจากอุปสรรคด้านภาษาหรือวัฒนธรรม รวมทั้งประเด็นด้านมิติเพศด้วย รัฐอาจแก้อุปสรรคเหล่านี้ได้ด้วยการดำเนินการให้แน่ใจว่าบุคคลที่ทำหน้าที่ติดต่อกับผู้ที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายนั้นมีทักษะและภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม (หรือพร้อมเข้าถึงบุคคลที่มีคุณลักษณะเช่นนั้นได้ทันที) เพื่อให้พร้อมคัดกรองผู้เสียหายในการติดต่อเป็นครั้งแรก

หากไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงจนสรุปได้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อให้บุคคลนั้นเข้าถึงบริการช่วยเหลือและความคุ้มครองได้ เมื่อพบผู้ที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บุคคลนั้นอาจตกอยู่ในอันตรายใหญ่หลวง หรือจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทางการแพทย์ หรือความช่วยเหลืออื่นๆ อย่างเร่งด่วน สิ่งสำคัญอันดับแรกคือการดำเนินการให้แน่ใจว่าบุคคลนั้นได้รับความปลอดภัยโดยพลัน²⁸ รัฐจะต้องส่งต่อผู้ที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายไปยังผู้ให้บริการที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะในด้านการดูแลทางสังคม ทางกายภาพ และทางจิตใจ รวมถึงให้ที่พักที่ปลอดภัยเพื่อปกป้องจากอันตรายอื่น สิ่งสำคัญยิ่งคือการปกป้องข้อมูลส่วนตัวและบุคคลนั้นต้องให้ความยินยอมโดยมีข้อมูลประกอบเพื่อรับความช่วยเหลือและความคุ้มครอง²⁹

²⁷ นอกเหนือจากข้อมูลที่ให้ต่อไปนี้แล้ว สามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เสียหายเพิ่มเติมได้ที่ แผนนโยบายว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

²⁸ ดู คู่มือการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (The IOM Handbook on Direct Assistance for Victims of Trafficking), องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM), 2005

²⁹ ดู แผนนโยบายว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, กระบวนการบาทลี, 2015

ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก จะเป็นประโยชน์หากใช้กระบวนการเพื่อการคัดแยกโดยเร็วและแจ้งผู้ให้บริการด้านการคุ้มครองเด็กที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะทันที เนื่องจากผู้เสียหายที่เป็นเด็กอาจมีท่าทีไม่เหมือนเด็ก และ/หรือ อาจโกหกอายุตน แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดคือการปฏิบัติต่อบุคคลที่อาจเป็นเด็กเฉกเช่นปฏิบัติกับเด็กตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในทำนองเดียวกัน ในกรณีที่เด็กอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้ตั้งข้อสันนิษฐานไว้ว่าเป็นผู้เสียหายจนกว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น³⁰

คำแนะนำ: เพิ่มประสิทธิผลในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก

ให้ใช้ขั้นตอนเพื่อการคัดแยกโดยเร็วสำหรับเด็กที่นั่นจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และแจ้งผู้ให้บริการด้านการคุ้มครองเด็กที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะโดยใช้แนวทางคัดแยกที่สามารถช่วยใน

- การสันนิษฐานภาวะความเป็นผู้เยาว์ และ
- การสันนิษฐานสถานะผู้เสียหาย

ข. การซักถามเบื้องต้น

เจ้าหน้าที่อาจสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุคคลหนึ่งสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ระหว่างการซักถามเบื้องต้น วัตถุประสงค์หลักของการซักถามเบื้องต้นคือการประเมินความเสี่ยงและพิจารณาความช่วยเหลือและความคุ้มครองที่เฉพาะเจาะจง ในระยะการซักถามเบื้องต้นนี้ บุคคลนั้นควรได้รับแจ้งถึงจุดประสงค์ ขั้นตอน และผลที่ตามมาจากการซักถาม อีกทั้งบุคคลนั้นควรได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเป็นภาษาที่บุคคลนั้นเข้าใจและหากจำเป็น ให้ใช้ล่ามที่มีประสบการณ์ในการสื่อสาร

ผู้ซักถามควรได้รับการอบรมวิธีการสร้างความไว้วางใจและความเป็นมิตรกับผู้สันนิษฐานว่าจะเป็นผู้เสียหายและสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้ถูกซักถามสบายใจพอที่จะสื่อสาร ผู้ซักถามควรได้รับการอบรมให้เข้าใจความบอบช้ำทางจิตใจและวิธีหลีกเลี่ยงการตอกย้ำความรู้สึกดังกล่าวย่างระมัดระวังระหว่างการซักถาม ผู้มีบทบาทด้านประชาสัมพันธ์อาจมีส่วนสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้เสียหายและเจ้าหน้าที่เพื่อสร้างความไว้วางใจและความปรองดองระหว่างฝ่ายต่างๆ บางรัฐใช้ชุดคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการซักถามเบื้องต้น³¹ ผู้ซักถามต้องมีทักษะที่เหมาะสมในการรับมือกับความท้าทายทางด้านภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและใช้เทคนิคในการซักที่เข้ากับบุคลิกของผู้ถูกซักถาม

- **ในมิติภาษา** ผู้ซักถามจะได้รับรายชื่อล่ามที่สามารถให้การช่วยเหลือและได้รับแจ้งล่วงหน้าเป็นเวลาสั้นๆ ผู้ซักถามต้องคำนึงถึงผลกระทบทางภาษา ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเป็นมิตรกับผู้ถูกซักถาม ล่ามจะต้องมีใจเป็นกลาง ได้รับข้อมูลพอสมควรเกี่ยวกับบทบาทของตน รักษาความลับของคดีและประเด็นอื่นๆ และได้รับการฝึกฝนอย่างเหมาะสม ควรอธิบายบทบาทของล่ามในกระบวนการซักถามให้ผู้สันนิษฐานว่าจะเป็นผู้เสียหายทราบด้วย
- **ในมิติเพศและอายุ** การซักถามมักกระทำโดยหรือต่อหน้าบุคคลเพศเดียวกันกับผู้ถูกซักถาม เด็ก (หรือคนที่อาจจะเป็นเด็ก) ควรกำหนดให้มีผู้ปกครองตามความเหมาะสม (เช่น กรณีมาตัวคนเดียว) และเฉพาะผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อทำงานกับเด็กเป็นผู้ซักถามเท่านั้น

³⁰ แนวการร่างกฎหมาย, การค้ามนุษย์, ย่อหน้า 65, แนวปฏิบัติว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กของ UNICEF , และ คำอธิบายข้อเสนอแนะเรื่องหลักการและแนวทางว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการค้ามนุษย์ของ OHCHR (UNICEF Guidelines on the Protection of Child Victims of Trafficking, and Commentary to the OHCHR Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking) สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชน (OHCHR), 2010, หน้า 162-164

³¹ เช่น แนวปฏิบัติระดับภูมิภาคว่าด้วยกลไกการคัดแยกและส่งตัวผู้ย้ายถิ่นฐานเบื้องต้นในสถานการณ์เสี่ยง (Regional Guidelines for the Preliminary Identification and Referral Mechanisms for Migrant Populations in Vulnerable Situations) (เสนอโดยประเทศออสเตรเลีย ร่วมจัดทำกับประเทศเอลซัลวาดอร์ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส และ นิการากัว, ได้รับการสนับสนุนโดย IOM และ UNHCR, นำเสนอแก่คณะกรรมการหารือระดับภูมิภาคว่าด้วยผู้ย้ายถิ่นฐาน(RCGM) ในที่ประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐาน (RCM) ในเดือนมิถุนายน 2012), หน้า 11

- **ในมิติวัฒนธรรม** ผู้ชกถามอาจมีหรือไม่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมหรือมาจากชุมชนเดียวกันกับผู้ถูกชกถามก็ได้ ผู้ถูกชกถามอาจรู้สึกสบายใจถ้าได้รับการชกถามจากบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน อย่างไรก็ตามกรณีที่ชุมชนดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องหรือยินยอมให้เกิดการแสวงหาประโยชน์ การชกถามผู้เสียหายด้วยบุคคลจากชุมชนเดียวกันอาจทำให้ผู้ถูกชกถามตกอยู่ในความเสี่ยงร้ายแรง

การกำหนดว่าอะไรเหมาะสมในการชกถามจะต้องมีการปรึกษากับผู้ถูกชกถามว่ามีความรู้สึกชอบไม่ชอบสิ่งใด และให้ปฏิบัติตามความชอบเหล่านั้นเพื่อให้ผู้ถูกชกถามสบายใจที่สุดเท่าที่จะทำได้

คำแนะนำ: สนับสนุนการใช้เทคนิคชกถามผู้เสียหายที่มีความอ่อนไหว

ตรวจสอบให้แน่ใจว่าบุคคลที่ทำหน้าที่ชกถามผู้เสียหายมีทักษะที่เหมาะสมทั้งในแง่ภาษา เพศ อายุ และวัฒนธรรม หากเป็นไปได้ ให้ปรึกษากับผู้เสียหายว่าชอบไม่ชอบสิ่งใดและปฏิบัติตามความชอบเหล่านั้นให้แก่ผู้ชกถามตามความเหมาะสมเท่าที่จะทำได้

ในการชกถามเบื้องต้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญบางประการไม่ว่าสถานะหรือลักษณะท่าทางของผู้ถูกชกถามจะเป็นอย่างไร เช่น การรวมขั้นตอนการรับและพิจารณาข้อที่หลบภัยให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งอาจจำเป็นต้องขอรับที่หลบภัยจะเป็นประโยชน์ในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย³² เจ้าหน้าที่ด้านศูนย์หลบภัย (ซึ่งในบางประเทศคือ UNHCR เป็นผู้รับผิดชอบกรณีรัฐไม่มีระบบศูนย์หลบภัยแห่งชาติ) ควรพิจารณาสถานะการลี้ภัยให้แก่บุคคลที่มีข้อบ่งชี้ระหว่างกระบวนการคัดกรองว่าเสี่ยงต่อการถูกส่งกลับแก่ล้งหรือได้รับอันตรายร้ายแรงหากถูกส่งกลับไปยังประเทศต้นกำเนิด ในทำนองเดียวกัน เจ้าหน้าที่ต่อต้านการค้ามนุษย์ควรคัดกรองผู้แสวงหาที่หลบภัยและผู้ลี้ภัยที่แสดงสัญญาณว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วย ควรมีการกำหนดกลไกการส่งต่อผู้เสียหายที่เหมาะสมเพื่อให้มีการส่งต่อผู้ที่ขอความคุ้มครองระหว่างประเทศในฐานะผู้ลี้ภัยไปยังเจ้าหน้าที่ด้านที่หลบภัยและเพื่อการส่งต่อผู้แสวงหาที่หลบภัยและผู้ลี้ภัยที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไปยังหน่วยงานต่อต้านการค้ามนุษย์ที่เหมาะสมทั้งสองกรณี เจ้าหน้าที่ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าการให้เจ้าหน้าที่ในประเทศต้นกำเนิดเข้ามาทำงานจะไม่เป็นอันตรายต่อผู้ที่อาจแสวงหาที่หลบภัยหรือผู้ลี้ภัย

คำแนะนำ: ตรวจสอบให้แน่ใจว่าขั้นตอนการคัดแยกเอื้อต่อการส่งต่อผู้แสวงหาที่หลบภัยได้

รัฐไม่ควรติดต่อกับผู้แทนทางการทูตประจำประเทศต้นกำเนิดเพื่อขอคัดแยกหากผู้เสียหายได้ยื่นขอที่หลบภัยหรือหากมีเหตุให้เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้ลี้ภัย

ค. การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการเปิดโอกาสให้รับบริการความช่วยเหลือและความคุ้มครองที่ให้ตามความจำเป็นที่เฉพาะเจาะจงที่อาจตรวจพบ แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับเจ้าหน้าที่คือให้ผู้เสียหายได้ “คิดทบทวน” เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยฟื้นฟูจิตใจเพียงพอกจากเรื่องที่พบเพื่อให้หลักฐานระหว่างการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ³³ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพและความจำเป็นของผู้เสียหายหรือผู้ที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหาย การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการอาจเกิดขึ้นก่อนหรือหลังจากปล่อยให้ผู้เสียหายได้คิดทบทวนแล้ว อันเป็นช่วงที่ผู้เสียหายมีแนวโน้มยอมให้ความช่วยเหลือหลังจากที่ได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครองเบื้องต้นแล้ว

³² ดู มาตรา 14 พิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์ ดู ข้อเสนอแนะเรื่องหลักการและแนวทางว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการค้ามนุษย์ (Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking) (E/2002/68/Add.1), คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, แนวปฏิบัติ 2(7)

³³ อ่านข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการปล่อยให้ผู้เสียหายได้คิดทบทวนได้ที่ แนวนโยบายว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, กระบวนการบาทลี, 2015

เมื่อได้ให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองแล้ว จึงจะมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อสืบสวนหรือดำเนินคดีต่อไป อาจมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อยืนยันว่าคุณเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องให้ความยินยอมให้สัมภาษณ์ การถ่ายเทบันทึกภาพหรือเสียง และต้องเข้าใจจุดประสงค์และนโยบายของการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ³⁴ การสัมภาษณ์และถ้อยคำที่ถกเถียงหรือบันทึกต่างๆ ควรเก็บเป็นความลับเพื่อคุ้มครองผู้ถูกสัมภาษณ์ และความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อเข้าใจว่าทำไมคำบรรยายสถานการณ์ของผู้เสียหายอาจเปลี่ยนไป และควรคุ้นเคยกับการทำงานกับบุคคลต่างวัยที่พูดคนละภาษาหรือมาจากวัฒนธรรมอื่น และอาจอยู่ในสภาวะบอบช้ำทางจิตใจ³⁵

ระยะนี้ของกระบวนการอาจส่งผลต่อค่าให้การของผู้เสียหาย ควรรวบรวมพยานหลักฐานอื่นในระยนี้เพื่อหาข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ช่วยเพิ่มน้ำหนักค่าให้การของผู้เสียหาย ทั้งนี้จะต้องแก้ไขแผนคุ้มครองผู้ถูกสัมภาษณ์เมื่อได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อาจต้องส่งต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้บริการที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะตามที่ได้หารือไว้ในตอนที่ 2.2 ผู้เสียหายอาจจะลังเลไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ การสัมภาษณ์ผู้เสียหายจึงเป็นเรื่องท้าทาย และต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและความอดทนเพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างคามเครียดทางอารมณ์และความวิตกกังวลของผู้เสียหายเพิ่มขึ้น ผู้สัมภาษณ์ควรเน้นการสร้างคามไว้วางใจและความมั่นใจ หากเป็นไปได้ ผู้สัมภาษณ์ควรหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้ผู้เสียหายย้อนนึกถึงเหตุการณ์ที่จะทำให้บอบช้ำทางจิตใจ อับอาย และ/หรือรู้สึกหมดอำนาจ หรือทำให้สูญเสียความมั่นใจในตัวเองในการตัดสินใจโดยมีข้อมูลประกอบ เนื่องจากการกระทำเช่นนั้นอาจเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายเพิ่มขึ้น เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐานและ ยับยั้งผู้เสียหายจากการให้ความร่วมมือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

3.3 ตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์

หลายรัฐกำหนดมาตรฐานให้มีการใช้ “ตัวบ่งชี้” ในการระบุสถานการณ์ที่อาจจะเป็นการค้ามนุษย์ ตัวบ่งชี้ดังกล่าวอาจเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมและเพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางหน่วยงาน (อาทิ ผู้ประกอบวิชาชีพทางแพทย์ ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าหน้าที่ศุลกากร) และอาจเชื่อมโยงกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์บางประการ (เช่น วิธีการที่ผู้ค้ามนุษย์ใช้เพื่อให้ผู้เสียหายปฏิบัติตาม) หรือ รูปแบบการแสวงหาประโยชน์บางอย่าง (เช่น แรงงานบังคับ) ในทางปฏิบัติ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มักจะได้รับการคัดแยกต่อเมื่อถูกแสวงหาประโยชน์แล้ว ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการแสวงหาประโยชน์จึงถือเป็นตัวบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือมากกว่าตัวบ่งชี้ประเภทอื่นๆ

คำแนะนำ: พิจารณาน้ำหนักตัวบ่งชี้

รัฐควรพิจารณาให้น้ำหนักตัวบ่งชี้เพื่อช่วยผู้รับผิดชอบในการคัดแยกผู้เสียหายให้สามารถจัดลำดับข้อมูลตามความสำคัญได้ แนวทางที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และคณะกรรมาธิการยุโรปใช้นั้นกำหนดค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้โดยแบ่งออกเป็น สูง ปานกลาง น้อย โดยมีข้อกำหนดว่าตัวบ่งชี้หนึ่งอาจมีน้ำหนักมากกว่าผู้เสียหายเป็นเด็ก แต่มีน้ำหนักปานกลางหากเป็นผู้ใหญ่ หรือมีน้ำหนักมากกว่ากรณีเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และมีน้ำหนักน้อยกรณีเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางแรงงาน

อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาข้อจำกัดที่มีอยู่ในตัวบ่งชี้แต่ละอย่างเสมอ เนื่องจากคนถูกค้ามนุษย์ได้หลายวิธีและบริบทการแสวงหาประโยชน์ก็แตกต่างกัน ตัวบ่งชี้หนึ่งจะมีน้ำหนักบ่งชี้ว่ามีการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่งมากกว่ารูปแบบอื่นๆ เสมอ อธิบายได้อีกอย่างหนึ่งคือ ตัวบ่งชี้ที่ชี้เบาะแสการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่งได้แม่นยำ อาจไม่สามารถบ่งชี้รูปแบบการค้ามนุษย์รูปแบบอื่นได้เลย เช่น การที่บุคคลหนึ่งทำงานเกินเวลาโดยได้รับค่าจ้างจำกัด และมีกลุ่มติดอาวุธเฝ้าสังเกตการณ์อยู่ ถือเป็นตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ที่มีน้ำหนักมากกว่าการที่เด็กเดินทางข้ามชายแดนโดยไม่มีหนังสือเดินทาง

³⁴โดยปกติแล้ว เด็กมีอาจแสดงความยินยอมทางกฎหมายได้ ควรกำหนดขั้นตอนในการขอรับหนังสือแสดงความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองก่อนสัมภาษณ์เด็ก

³⁵ ดู คู่มือการปราบปรามการค้ามนุษย์สำหรับผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, แผนที่ 8: การสอบปากคำผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นพยานคนสำคัญ (Anti-Human Trafficking Manual for Criminal Justice Practitioners, Module 8: Interviewing victims of trafficking who are potential witnesses), สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC), 2009

ตัวบ่งชี้บางประการอาจชี้เบาะแสอาชญากรรมหรืออาชญากรรมอื่นๆ หรือเหตุการณ์อื่น และการพบหรือไม่พบตัวบ่งชี้ก็มีใช้ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสรุปได้ว่าไม่มีการค้ามนุษย์³⁶ ข้อจำกัดอีกประการคือ ผู้ค้ามนุษย์มักรู้เท่าทันและปรับตัวตามตัวบ่งชี้ เช่น ปลอมให้ผู้เสียหายถือเอกสารแสดงตนหรือเอกสารเดินทางได้เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่สงสัย สืบเนื่องจากข้อจำกัดเหล่านี้ การใช้ตัวบ่งชี้หลาย “ประเภท” ร่วมกันจะชี้เบาะแสการค้ามนุษย์ได้ดีกว่าการใช้ตัวบ่งชี้เพียงประเภทเดียว ยิ่งไปกว่านั้นตัวบ่งชี้มีใช้หลักฐานการค้ามนุษย์ แต่สามารถใช้พิสูจน์ข้อสันนิษฐานว่ามีการค้ามนุษย์เพื่อให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองผู้เสียหายได้ทันเวลาที่

รายการตัวอย่างตัวบ่งชี้คร่าวๆ ต่อไปนี้รวบรวมไว้ตามประเภทต่างๆ ของการค้ามนุษย์ที่ได้ระบุไว้ในพิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์ และผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องพิจารณาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทข้อจำกัดที่ได้กล่าวไปแล้วด้านบน เนื่องจากรายการประเภทต่างๆ ของการแสวงหาประโยชน์ที่ระบุไว้ในพิธีสารมิได้ครอบคลุมรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทั้งหมด จึงได้เพิ่มรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่มักพบในทางปฏิบัติด้านล่างนี้ คำว่า “บุคคล” ที่ระบุไว้ในตัวบ่งชี้ด้านล่าง หมายถึง บุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มิใช่บุคคลที่ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ค้ามนุษย์

คำแนะนำ: ปรับตัวบ่งชี้ให้เข้ากับบริบท

รายการตัวบ่งชี้จะใช้ได้ผลก็ต่อเมื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่พบระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ รัฐควรปรับปรุงรายการตัวบ่งชี้ให้เป็นปัจจุบันเสมอเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถนำมาเชื่อมโยงกับรูปแบบการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างแท้จริง

ตัวบ่งชี้รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่พบร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ต่อไปนี้อาจนำมาใช้ในการพิสูจน์การแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบ

ตัวบ่งชี้บางรายการบ่งบอกสัญญาณการแสวงหาประโยชน์

บางรายการบ่งบอกสัญญาณการควบคุมของผู้ค้ามนุษย์ต่อบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- บุคคลดังกล่าวถูกบีบบังคับ/ขู่เข็ญให้ตกอยู่ในสถานภาพหรือคงอยู่ในสถานการณ์นั้น
- บุคคลดังกล่าวถูกหลอกลวงเกี่ยวกับลักษณะ/ที่ตั้งของสถานการณ์นั้น
- บุคคลดังกล่าวมีชั่วโมงการทำงานหรือจำนวนวันทำงานเกินกำหนด
- เจื่อนใจในการพักผ่อนหรือทำงานของบุคคลดังกล่าวไว้มนุชยธรรม และ/หรือเสื่อมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- บุคคลดังกล่าวอยู่ภายใต้ความควบคุม/หรือพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นอย่างมาก
- บุคคลดังกล่าวอยู่ภายใต้การข่มขู่หรือการใช้ความรุนแรง
- บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับอายุของตน

ตัวบ่งชี้รูปแบบการแสวงหาประโยชน์แบ่งออกตามประเภท

ตัวบ่งชี้ต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์บางประเภทตามที่ระบุไว้ในพิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์ เนื่องจากการแสวงหาประโยชน์ที่ระบุไว้ในพิธีสารมิได้ครอบคลุมรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทั้งหมดโดยละเอียด จึงได้เพิ่มรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ที่มักพบในทางปฏิบัติด้านล่างนี้

³⁶ ดู คู่มือการปราบปรามการค้ามนุษย์สำหรับผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners), UNODC/UN.GIFT, 2009, แผนที่ 2: ดู กลไกการส่งตัวแห่งชาติ คู่มือปฏิบัติ (National Referral Mechanisms: A Practical Handbook), องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE), 2004, หน้า 61

การแสวงหาประโยชน์ด้วยการค้าประเวณีของบุคคลอื่นและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศอื่น

ตามที่ได้กำหนดไว้ในตารางที่ 1 (ตอนที่ 1.1) บุคคลที่ทำงานในอุตสาหกรรมการค้าประเวณีทุกคน อาจมีผู้ใช้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตัวบ่งชี้ด้านล่างนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการคัดแยกบุคคลที่มีเหตุให้เชื่อว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- บุคคลดังกล่าวไม่สามารถปฏิเสธที่จะให้บริการลูกค้า มีกิจกรรมทางเพศแบบจำเพาะ หรือมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน
- บุคคลดังกล่าวไม่ได้รับเงินโดยตรงจากลูกค้า/ได้รับเงินเพียงเล็กน้อยจากเงินที่ลูกค้าจ่ายให้แก่ นายจ้างหรือคนกลาง
- บุคคลดังกล่าวถูกบังคับ/ข่มขู่ให้ใช้หรือไม่ให้ใช้การคุมกำเนิดบางประเภท
- บุคคลดังกล่าวถูกบังคับ/ข่มขู่ให้เข้ารับการตรวจทางการแพทย์/ทดสอบการตั้งครรภ์
- บุคคลดังกล่าวอายุต่ำกว่าเกณฑ์

การค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

ตัวบ่งชี้ต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องส่วนใหญ่กับสถานการณ์ที่มีการตัดอวัยวะออกจากร่างกายหรือตัดออกเพื่อนำไปปลูกถ่ายอวัยวะทางการแพทย์ รายการบ่งชี้ต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับการตัดอวัยวะเพราะเหตุผลทางวัฒนธรรมและทางจารีต

- บุคคลดังกล่าวถูกบังคับ/ข่มขู่ให้ยอมถูกตัดอวัยวะ
- บุคคลดังกล่าวถูกหลอกลวงเรื่องขั้นตอนที่เกี่ยวข้องหรือค่าตอบแทนที่จะได้รับการถูกตัดอวัยวะ
- บุคคลดังกล่าวไม่ทราบสถานที่และเวลาในการปลูกถ่ายอวัยวะและความเสี่ยงที่ตามมา
- บุคคลดังกล่าวไม่เข้าใจขั้นตอนการปลูกถ่ายอวัยวะและความเสี่ยงที่ตามมา
- มีแนวโน้มว่ามีผู้จัดหาที่เป็นบุคคลภายนอกมาเกี่ยวข้อง
- มีข้อบ่งชี้ว่าผู้มีเจตนารับอวัยวะจะเดินทางไปนอกราชอาณาจักรกับบุคคลดังกล่าว

การค้ามนุษย์เพื่อนำไปเป็นขี้รับใช้

- บุคคลดังกล่าวได้รับอาหารคุณภาพต่ำ/ต่ำกว่ามาตรฐานและมีภาวะทุพโภชนาการ
- บุคคลดังกล่าวทำงานเกินเวลา
- บุคคลดังกล่าวไม่มีพื้นที่ส่วนตัว หรือพื้นที่ส่วนตัวไม่เพียงพอ
- บุคคลดังกล่าวถูกกักขังหรือห้ามมิให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและหรือห้ามมิให้ออกจากบ้านโดยไม่มียาจ้าง
- บุคคลดังกล่าวถูกดูหมิ่น ข่มเหง ข่มขู่ กระทำความรุนแรงและ/หรือถูกทำร้ายร่างกาย
- บุคคลดังกล่าวจ่ายค่าจัดหาบุคลากร
- บุคคลดังกล่าวอายุต่ำกว่าเกณฑ์

การค้ามนุษย์เพื่อบีบบังคับให้สมรส สมรสเพื่อเป็นขี้รับใช้ หรือ สมรสก่อนวัยอันควร

- มีการให้เงินสดหรือ “ของกำนัล” อื่นกับบุคคลภายนอกเพื่อทำให้เกิดการสมรส
- สัญญาการสมรสจัดการโดยบุคคลอื่น ไม่ใช่จัดการโดยคู่สมรส และ/หรือโดยที่คู่สมรสไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือตกลงด้วย
- บุคคลดังกล่าวถูกบีบบังคับให้ถูกแสวงหาประโยชน์ทางแรงงาน เป็นขี้รับใช้ในบ้าน หรือถูกแสวงหา ประโยชน์ทางเพศ
- บุคคลดังกล่าวได้รับ/กำลังจะเข้ารับการตรวจสอบสภาพพรหมจารี
- ญาติของบุคคลดังกล่าวถูกบังคับให้สมรส
- บุคคลดังกล่าวแสดงอาการซึมเศร้า ทำร้ายตัวเอง ปลีกตัวจากสังคม หรือใช้ยาในทางที่ผิด
- มีร่องรอยการมีปากเสียงในครอบครัว การใช้ความรุนแรง หรือการข่มเหง
- บุคคลดังกล่าวอายุต่ำกว่าเกณฑ์

การค้ำมนุษย์เพื่อนำไปเป็นขอรานหรือก่ออาชญากรรมประเภทอื่น

- บุคคลดังกล่าวจะถูกลงโทษหากไม่สามารถเก็บเงินหรือขโมยของได้ตามกำหนด
- บุคคลดังกล่าวพักอยู่กับบุคคลอื่นที่ทำการกรรมเหมือนตน
- บุคคลดังกล่าวไม่เข้าใจจุดประสงค์ของกิจกรรมนั้นหรือไม่รู้ว่าผิดกฎหมาย
- บุคคลดังกล่าวอายุต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ

ตัวบ่งชี้ที่กล่าวมาเบื้องต้นเชื่อมโยงกับรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้อื่นๆด้านล่างนี้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพิสูจน์การแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบ

ความท้าทายในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ในกิจกรรมทางอาชญากรรม

บุคคลที่ถูกนำมาก่ออาชญากรรมมักถูกคัดแยกเป็นอาชญากรโดยผิดๆ แทนที่จะเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ เพื่อลดความเสี่ยงนี้ ควรอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจ “วิธีการ” ที่ผู้ค้ำมนุษย์ใช้ในการควบคุมบุคคลและบังคับให้บุคคลนั้นตกอยู่ในสถานการณ์ที่เอื้อต่อการแสวงหาผลประโยชน์ และต้องเข้าใจว่าการยินยอมของผู้เสียหายในการแสวงหาผลประโยชน์มิใช่เหตุที่นำมาพิจารณาความผิด

รูปแบบ “วิธีการ” ที่ผู้ค้ำมนุษย์ใช้

รูปแบบ “วิธีการ” ที่กำหนดไว้ในพิธีสารว่าด้วยการค้ำมนุษย์คือเป็นตัวบ่งชี้การค้ำมนุษย์ แม้รูปแบบ “วิธีการ” ที่ผู้ค้ำมนุษย์ใช้จะไม่ใช่องค์ประกอบที่ต้องมีกรณีผู้เสียหายเป็นเด็กตามที่ระบุไว้ในพิธีสาร แต่ข้อมูลดังกล่าวก็เป็นตัวบ่งชี้เบาะแสการค้ำมนุษย์หรือเบาะแสการแสวงหาประโยชน์ได้ วิธีการต่างๆ อาจถูกนำมาใช้ในการค้ำมนุษย์ขึ้นตอนใดก็ได้ตั้งแต่ จัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักอาศัย หรือรับตัวบุคคล ตลอดจนควบคุมผู้เสียหายในระหว่างการแสวงหาประโยชน์ และอาจใช้เพื่อให้ผู้เสียหายถูกแสวงหาประโยชน์รูปแบบอื่น แม้ว่ารูปแบบ “วิธีการ” ที่กำหนดไว้จะพิสูจน์ได้ไม่ยากนัก (เช่น การใช้กำลัง) แต่บางครั้ง “วิธีการ” ดังกล่าวไม่ชัดเจนและพิสูจน์ยาก (เช่น การใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือใช้ประโยชน์จากสภาพอ่อนแอประการบาง)

รายการบ่งชี้คร่าวๆ ต่อไปนี้บ่งชี้ว่าอาจเกิดการค้ำมนุษย์เพื่อช่วยในการกำหนดองค์ประกอบของความผิดว่าด้วยการค้ำมนุษย์ดังนี้

การข่มขู่

- บุคคลดังกล่าว (หรือครอบครัว เพื่อน หรือชุมชนของบุคคลดังกล่าว) ถูกข่มขู่
- บุคคลดังกล่าว (หรือครอบครัว เพื่อน หรือชุมชนของบุคคลดังกล่าว) ถูกข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง
- บุคคลดังกล่าวถูกข่มขู่ว่าจะทำลายสภาพการดำรงชีวิตและการงาน
- บุคคลดังกล่าวถูกข่มขู่ว่าจะถูกส่งตัวไปยังเจ้าหน้าที่
- บุคคลดังกล่าวถูกข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง

การใช้กำลัง

- บุคคลดังกล่าวมีร่องรอยถูกทำร้ายทางร่างกาย
- บุคคลดังกล่าวมีร่องรอยถูกทำร้ายทางจิตใจและทางอารมณ์
- บุคคลดังกล่าวมีร่องรอยถูกทำร้ายทางเพศและ/หรือถูกข่มขืน

การบีบบังคับ

- บุคคลดังกล่าวมีปัญหาทางครอบครัวหรือปัญหาทางเศรษฐกิจ
- บุคคลดังกล่าวมีประวัติก่ออาชญากรรมหรือเจ้าหน้าที่รู้จัก
- บุคคลดังกล่าวมีสถานะเข้าเมืองไม่ปกติและ/หรือไม่มีเอกสารแสดงตน
- เอกสาร เงิน และสิ่งของของบุคคลดังกล่าวถูกยึด
- บุคคลดังกล่าวได้รับการจัดชำระหนี้โดยไม่เป็นธรรม
- บุคคลดังกล่าวถูกจับแยก กักขัง และ/หรือ ถูกจับตามองหรือเฝ้าสังเกต
- บุคคลดังกล่าวถูกแทรกแซงทางความเชื่อทางวัฒนธรรมหรือทางศาสนา

การลักพาตัว

การหลอกลวง/การใช้ฉ้อฉล (โดยให้ข้อมูลที่ผิด ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ หรือทำให้เข้าใจผิด) ในเรื่อง

- กระบวนการเข้าเมืองหรือความมุ่งหวังในการเข้าเมือง (รวมถึงจุดหมายปลายทาง) ของบุคคลดังกล่าว
- เงื่อนไขในการเดินทางและการจัดหาของบุคคลดังกล่าว
- เงื่อนไขการจ้างงานรวมถึงประเภทการจ้างงานรวมถึง ประเภท ค่าจ้าง ค่าแรง รายได้ และรายรับของบุคคลดังกล่าว
- โอกาสในการเข้ารับการศึกษาศึกษาของบุคคลดังกล่าว
- สภาพที่อยู่อาศัยและที่ตั้ง หรือสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลดังกล่าว
- สถานะทางกฎหมายของหนังสือแสดงตน สถานะการเข้าเมือง การทำงาน สัญญาของบุคคลดังกล่าว
- กฎหมาย ทัศนคติ หรือ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลดังกล่าว
- ความมุ่งหวังในการพบกับครอบครัว การสมรส หรือการอุปการะเด็กของบุคคลดังกล่าว

ใช้อำนาจในทางมิชอบหรือใช้ประโยชน์จากสภาพอ่อนแอประการบาง³⁷ ในเรื่อง

- การพึ่งพิงทางการเงิน ทางจิตใจ ทางอารมณ์ หรือ ความสัมพันธ์ของบุคคลดังกล่าวกับผู้แสวงหาประโยชน์/ผู้ว่าจ้าง/สมาชิกในครอบครัว
- ความผูกพันในเชิงขู่สาว/ทางอารมณ์กับผู้แสวงหาประโยชน์/ผู้ว่าจ้าง/สมาชิกในครอบครัว/ผู้อื่น
- เอกสารการเดินทางเข้าเมืองและ/หรือสถานะในการเข้าเมืองของบุคคลดังกล่าว
- ความเป็นเอกเทศทางสังคม วัฒนธรรม ภาษาของบุคคลดังกล่าว
- สถานะการว่างงานหรือความแร้นแค้นทางการเงินของบุคคลดังกล่าว
- ความพิการทางร่างกายหรือจิตใจของบุคคลดังกล่าว
- อายุ (เด็กหรือสูงวัย) เพศ มิติเพศ ความโน้มเอียงทางเพศ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ที่มาทางสังคม และ ความพิการ
- ความเชื่อทางวัฒนธรรมหรือทางศาสนาของบุคคลดังกล่าว
- ภาวะพึ่งพิงหรือเสพติดยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ของบุคคลดังกล่าว

ให้หรือได้รับเงินหรือ ผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งการยินยอมจากบุคคลหนึ่งในการควบคุมอีกบุคคลหนึ่ง

- บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในสภาพดังกล่าวผ่านการชำระเงิน สินสอด หรือให้หรือรับของกำนัลจากบุคคลอื่น

³⁷ ดู การใช้สภาพอ่อนแอประการบางในทางมิชอบ (Abuse of a Position of Vulnerability) และ "วิธีการ" ("means") อื่นๆ ภายใต้นิยามการค้ามนุษย์, UNODC, 2012 และแนวทางว่าด้วยใช้สภาพอ่อนแอประการบางในทางมิชอบเป็นวิธีการในการค้ามนุษย์ในมาตรา 3 ของพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และ ลงโทษการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานโดยเฉพาะสตรีและเด็กเพื่อเสริมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) , สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC), 2012

การเดินทางเข้า ออก หรือ คงอยู่ในต่างประเทศของบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

กรณีที่บุคคลดังกล่าวถูกสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ข้ามชาติ วิธีที่บุคคลดังกล่าวเดินทางเข้า ออก หรือ คงอยู่ในต่างประเทศอาจช่วยให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ของบุคคลดังกล่าวที่น่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- หนังสือเดินทางหรือเอกสารแสดงตนของบุคคลดังกล่าวถือ/แสดงโดยบุคคลอื่น
- ตัวแทนจัดหาและ/หรือตัวแทนท่องเที่ยวไม่มีจดทะเบียน และ/หรือไม่ได้มีการควบคุมดูแล และ/หรือ คิดค่าธรรมเนียมลูกจ้างสูง
- วิชาเข้าประเทศไม่เหมาะสม และ/หรือ จุดประสงค์ในการเดินทางไม่ตรงกับข้อมูลอื่นๆ (เช่น จำนวนเงินไม่เพียงพอกับระยะเวลาที่ขอพำนัก สภาพร่างกายของผู้เดินทาง หรือ อาชีพที่ระบุไว้)
- กระเป๋าเดินทางของบุคคลดังกล่าวไม่ตรงกับจุดประสงค์ในการเดินทาง (เช่น คุณภาพและขนาดกระเป๋า ใช้กระเป๋าใบเล็กทั้งที่ขอเข้าประเทศเป็นเวลานาน หรือ ใช้กระเป๋าใบใหญ่ทั้งที่ขอเข้าประเทศเป็นเวลาสั้นๆ)
- บุคคลดังกล่าวเดินทางมากับกลุ่มบุคคลที่ไม่มีท่าทีเหมือนคนรู้จัก
- บุคคลดังกล่าวถือหนังสือแสดงตนปลอม เอกสารที่ทำงานและ/หรือหนังสือเดินทางปลอม และ/หรือ ข้อมูลที่ผู้เดินทางแจ้งไม่น่าเชื่อถือ
- บุคคลดังกล่าวสับสนเรื่องเส้นทางการเดินทาง จุดหมายปลายทาง หรือจุดประสงค์ในการเดินทาง
- บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในสถานะผู้โยกย้าย/ผู้มีถิ่นที่อยู่ในลักษณะไม่ปกติ (รวมทั้งเนื่องจากถูกริบเอกสารแสดงตนหรือถูกไล่ออกจากงาน)

ลักษณะทางกายภาพของบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หลายรายมักได้รับความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจระหว่างถูกนำไปค้ามนุษย์ ลักษณะทางกายภาพของผู้เสียหายที่พบ ช่วยให้เจ้าหน้าที่วินิจฉัยได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หลายรายมักไม่แสดงตนในฐานะผู้เสียหายและอาจมีความสุขกับสถานะของตน³⁸ การที่ผู้เสียหายยืนยันกรานว่าตนพึงพอใจกับสถานการณ์ปัจจุบันอาจช่วยพิสูจน์ว่าผู้ค้ามนุษย์มีความสามารถในการเข้าครอบงำเหยื่ออย่างได้ผล

สภาพจิตใจและสัญญาณด้านพฤติกรรม

- บุคคลดังกล่าวมีอาการวิตกกังวล ซึมเศร้า ยอมจำนน หวาดกลัว เครียด ประหม่า ตื่นตระหนก
- บุคคลดังกล่าวไม่ยอมสบตา
- บุคคลดังกล่าวบ่นเบี่ยงไม่ยอมพูดหรือคุยเรื่องอาการบาดเจ็บ

สัญญาณบ่งชี้การถูกกระทำทารุณและ/หรือถูกละเลย

- บุคคลดังกล่าวมีร่องรอยถูกทำร้ายทางร่างกาย
- บุคคลดังกล่าวมีท่าทางเสียดสี/ติด/ใช้สารเสียดสีหรือแอลกอฮอล์
- บุคคลดังกล่าวมีอาการภาวะทรมานทางกายหรือสัญญาณทางกายภาพอื่นอันเนื่องมาจากขาดอาหาร น้ำ การนอนหลับ การรักษาทางการแพทย์ หรือ บังคับจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอื่นๆ
- บุคคลดังกล่าวมีลักษณะเนื้อตัวมอมแมมเนื่องจากมิได้อาบน้ำและ/หรือได้รับการดูแลสุขอนามัยที่ดี

³⁸ ดุดอนที่ 2.2

ลักษณะที่อยู่อาศัย/สถานที่ทำงานของบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการอยู่อาศัยและ/หรือการทำงาน เป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงการแสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจแฝงอยู่ในอุตสาหกรรมหรือบริบทการทำงานหลากหลาย ทั้งอุตสาหกรรมทางเพศ แรงงานในครัวเรือน สถานเลี้ยงดูเด็ก บริการ สุขภาพ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ อุตสาหกรรมการกีฬา สื่อบันเทิง การบริการ การก่อสร้าง กิจการป่าไม้ ประมง เหมืองแร่ การเกษตร และสิ่งทอ ตัวบ่งชี้นี้สามารถนำไปใช้ได้กับอุตสาหกรรมและบริบททั้งหมดที่พบบุคคลที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ค่าจ้างและสัญญา

- บุคคลดังกล่าวถูกห้ามมิให้ครอบครองและ/หรือโอนถ่ายเงินได้และเงินออม
- บุคคลดังกล่าวได้รับค่าจ้างเพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้รับเลยหรือได้รับค่าจ้างช้า
- บุคคลดังกล่าวได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างที่ได้ตกลงกันไว้ หรือต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำของรัฐนั้น
- มีการหักเงินจำนวนมากออกจากเงินเดือนที่พึงจ่ายให้แก่บุคคลนั้นรวมถึงการชดเชยให้แก่ผู้ว่าจ้าง/ตัวแทนจัดหางาน
- บุคคลดังกล่าวมิได้รับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองทางสังคมอันพึงได้รับตามกฎหมาย
- บุคคลดังกล่าวไม่ได้เซ็นสัญญาหรือเงื่อนไขในสัญญาไม่เป็นไปตามที่ตกลงไว้
- บุคคลดังกล่าวถูกบังคับให้เซ็นสัญญาฉบับใหม่เมื่อเดินทางมาถึงประเทศปลายทางและ/หรือเมื่อเริ่มการจ้างงาน
- ผู้ว่าจ้างไม่สามารถแสดงหลักฐานในการจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้ถูกจ้างได้
- บุคคลดังกล่าวถูกปลดจากตำแหน่งโดยไม่มีสาเหตุ หนังสือบอกกล่าวและ/หรือสิทธิประโยชน์

สุขภาพ และความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน

- บุคคลดังกล่าวมิได้รับความปลอดภัยที่เหมาะสมและมิได้สวมเครื่องมือป้องกัน หรือ อบรมวิธีใช้อุปกรณ์ป้องกัน
- บุคคลดังกล่าวถูกปฏิเสธการเข้าถึงการดูแลทางการแพทย์
- บุคคลดังกล่าวทำงานโดยมีชั่วโมงการทำงานยาวกว่าปกติ/ไม่ปกติ
- บุคคลดังกล่าวแทบไม่มีหรือไม่มีเวลาว่าง
- บุคคลดังกล่าวจะถูกลงโทษ/จ่ายค่าปรับหากไม่สามารถทำงานได้ตามปริมาณที่กำหนด

การจำกัดการเคลื่อนไหวและสถานที่ทำงานที่ไม่ได้มาตรฐาน

- บุคคลดังกล่าวมีอาการว่าถูกผูกมัดหรือกักขังในสถานที่ทำงานหรือสถานที่อื่น (อาทิ หน้าต่างปิด ทึบ/มีลูกกรง ประตูล็อกจากภายนอก รื้อลวดหนาม ก้องวงจระปิด)
- บุคคลดังกล่าวนอนหลับในสถานที่ที่ตนทำงาน
- บุคคลดังกล่าวถูกห้ามมิให้ใช้เครื่องมือสื่อสาร
- บุคคลดังกล่าวมิได้ถือเอกสารแสดงตน/หนังสือเดินทางของตนเอง และ/หรือเอกสารถูกยึดโดยผู้ว่าจ้างหรือบุคคลอื่น³⁹

³⁹อ่านเรื่องแหล่งที่มาของตัวบ่งชี้เพิ่มเติมได้ที่ Matrix of Resources

ตอนที่ 4:

บทสรุปคำแนะนำในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- ✓ **ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์นั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์:** นโยบายรัฐว่าด้วยการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ควรอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ที่สงสัยว่ามีผู้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ต้องดำเนินการเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานโดยปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายเพื่อให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองเบื้องต้น
- ✓ **สร้างความตระหนักรู้เรื่องอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์:** บุคคลที่มีชื่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อาจเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมประเภทอื่นและจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและมาตรการคุ้มครอง ผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ควรตระหนักและเข้าใจอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและพร้อมตอบรับทันที
- ✓ **ให้คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จากกลุ่มบุคคลที่อ่อนแอเปราะบาง:** การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ก่อนที่จะถูกแสวงหาผลประโยชน์นั้นทำได้ยากมาก รัฐควรตรวจสอบให้แน่ชัดว่านโยบายของตนกำหนดมาตรการคุ้มครองทางกฎหมายที่เอื้อให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถคัดแยกเหยื่อที่สันนิษฐานว่าจะเป็นผู้เสียหายออกจากกลุ่มบุคคลที่มีความอ่อนแอเปราะบางอันหมายรวมถึงผู้ย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขนย้ายได้
- ✓ **การคัดแยกทาส:** สิ่งที่ยังชี้ความเป็นทาสคือความสัมพันธ์ที่มีอยู่ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย มิใช่เงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่เห็น เจ้าหน้าที่ควรเข้าใจว่าบุคคลในสถานการณ์ของการเป็นทาสอาจดูเหมือนใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบายแต่กลับไม่มีอำนาจในการตัดสินใจส่วนตัวคนชั้นพื้นฐาน
- ✓ **การคัดแยกแรงงานขัดหนี้:** แรงงานขัดหนี้เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พบได้บ่อย การคัดแยกแรงงานขัดหนี้อาจกระทำได้โดยการพิจารณาว่ามีหนี้ที่ไม่กำหนดยอดแน่นอนไว้และไม่สามารถชำระได้ด้วยการทำงานหรือการให้บริการไม่ว่ามากเพียงใด หลายเขตอำนาจเข้าใจแรงงานขัดหนี้ในความหมายที่กว้างกว่านั้น กล่าวคือเป็นสถานการณ์ที่มีการให้แรงงานหรือบริการเพื่อชำระหนี้ในลักษณะที่เป็นการแสวงหาประโยชน์
- ✓ **การคัดแยกการบังคับสมรส:** ตั้งแต่มีการบังคับใช้อนุสัญญาเสริมว่าด้วยการเป็นทาส ซึ่งกำหนดไว้เพียงการคัดแยกการบังคับสมรสของสตรี ก็มีการยอมรับกันว่าเด็กชายและบุรุษก็อาจถูกบังคับสมรสได้เช่นกัน เพื่อเป็นการต่อต้านการบังคับสมรสทุกรูปแบบ การปฏิบัติที่ดีคือการตรวจสอบให้แน่ชัดว่ามีการบังคับใช้กฎหมายห้ามการบังคับสมรสอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าผู้เสียหายจะเป็นเพศใด
- ✓ **การคัดแยกการค้าเด็กเพื่อนำมาแสวงหาประโยชน์:** เนื่องจากการค้าเด็กหรือทารกไม่จำเป็นต้องมีการแสวงหาประโยชน์ภายหลังการขาย ดังนั้นรัฐจึงควรพิจารณาขยายแนวคิดให้ครอบคลุมการปฏิบัติต่างๆ เช่น การค้าเด็กเพื่อนำไปเป็นบุตรบุญธรรม และการจัดหาการอุปถัมภ์เพื่อการพาณิชย์

- ✓ **ให้กำหนดตัวบ่งชี้รูปแบบการแสวงหาประโยชน์แต่ละประเภทไว้โดยเฉพาะ:** รัฐควรพิจารณาให้การฝึกอบรมเรื่องตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ที่มีรายละเอียดเพียงพอและเฉพาะเจาะจงแก่ผู้ตอบรับสถานการณ์คนแรกเพื่อให้เจ้าหน้าที่รู้ถึงรูปแบบการแสวงหาประโยชน์แบบต่างๆ ระหว่างการให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครอง อาจเห็นหลักฐานขององค์ประกอบอื่นๆ ของคำนิยามเพิ่มเติมได้ชัดเจน หัวข้อ 3.3 ของแนวนโยบายฉบับนี้ให้แนวทางการจัดทำตัวบ่งชี้ที่มีรายละเอียดและเฉพาะเจาะจงไว้
- ✓ **สนับสนุนให้ผู้เสียหายเข้าแจ้งเหตุด้วยการคลายความกังวลว่าจะถูกกักขังหรือถูกเนรเทศ:** คลายความกลัวของผู้เสียหายว่าจะถูกกักขังได้โดยกำหนดมาตรการที่ช่วยสร้างความมั่นใจว่าผู้เสียหายจะไม่ถูกพิจารณาว่ากระทำความผิดทางอาญาสำหรับความผิดที่ผู้เสียหายกระทำซึ่งเป็นผลมาจากการค้ามนุษย์ รวมถึงความผิดตามกฎหมายการเข้าเมือง สำหรับความกลัวว่าจะถูกเนรเทศนั้น ให้ออกริชา เพื่อให้ผู้เสียหายคงอยู่ในประเทศปลายทางเพื่อรับความช่วยเหลือและความคุ้มครองได้
- ✓ **สนับสนุนให้ผู้เสียหายเข้าแจ้งเหตุด้วยการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายและครอบครัว:** รัฐควรพิจารณากำหนดมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่ามีการให้ความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้เสียหาย พยาน และครอบครัวของผู้เสียหาย หากบุคคลที่จำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองพำนักอยู่ในรัฐอื่น ควรประสานงานกับผู้รับบทบาททางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในรัฐเหล่านั้น หรือควรออกริชาหรือใบอนุญาตเข้าเมืองเพื่อให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่เสี่ยงอันตรายหากเห็นว่าเหมาะสม
- ✓ **สนับสนุนให้ผู้เสียหายเข้าแจ้งเหตุด้วยการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกตราหน้า:** รัฐควรดำเนินการให้แน่ใจว่าโครงการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายช่วยคลายความกลัวความอับอายและการถูกตราหน้าของผู้เสียหายโดยการรักษาความลับหรือข้อมูลของผู้เสียหายและโดยการทำงานร่วมกับองค์การนอกภาครัฐ ชุมชน และผู้เสียหายเองให้เข้าใจ และจัดการข้อกังวลในการจัดทำนโยบายคุ้มครอง.
- ✓ **สร้างความตระหนักในกลุ่มประชาชนถึงเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อปรับปรุงการคัดแยกผู้เสียหาย:** รัฐควรริเริ่มและให้การสนับสนุนการรณรงค์ที่ช่วยกระตุ้นให้สาธารณะตระหนักถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ ทางที่ดีที่สุดคือกรณีที่การรณรงค์ดังกล่าวอธิบายให้กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายเข้าใจว่า ก) การค้ามนุษย์คืออะไรและมีลักษณะอย่างไร ข) การกระทำที่เฉพาะเจาะจงที่ประชาชนสามารถทำได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อมูลเพื่อการส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม รวมถึงเบอร์โทรศัพท์สายด่วน
- ✓ **เพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการคัดกรองผู้เสียหาย:** กำหนดแนวปฏิบัติและขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อชี้ให้เห็นบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและผู้มีบทบาทอื่นที่เกี่ยวข้องในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพ
- ✓ **จัดฝึกอบรมการคัดกรองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้แก่บุคคลที่มีโอกาสติดต่อกับผู้เสียหาย:** สิ่งสำคัญคือการให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานในแนวหน้าของกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รัฐควรพิจารณาจัดการฝึกอบรมแก่อาจารย์ ผู้สื่อข่าว และผู้ประกอบวิชาชีพทางแพทย์ หน่วยงานภาคเอกชน และบุคคลากรในชุมชนที่อาจติดต่อกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องตัวบ่งชี้ซึ่งอาจช่วยในการบ่งชี้ว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหาย

- ✓ **เพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก:** ให้ใช้ขั้นตอนเพื่อการคัดแยกโดยเร็วสำหรับเด็กที่น่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และแจ้งผู้ให้บริการด้านการคุ้มครองเด็กที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะโดยใช้แนวทางคัดแยกที่สามารถช่วยใน
 - การสันนิษฐานภาวะความเป็นผู้เยาว์ และ
 - การสันนิษฐานสถานะผู้เสียหาย
- ✓ **สนับสนุนการใช้เทคนิคซักถามผู้เสียหายที่มีความอ่อนไหว:** ตรวจสอบให้แน่ใจว่าบุคคลที่ทำหน้าที่ซักถามผู้เสียหายมีทักษะที่เหมาะสมทั้งในแง่ภาษา เพศ อายุ และ วัฒนธรรมหากเป็นไปได้ ให้ปรึกษากับผู้เสียหายว่าชอบไม่ชอบสิ่งใดและปฏิบัติตามความชอบเหล่านั้นให้แก่ผู้ถูกซักถามตามความเหมาะสมเท่าที่จะทำได้
- ✓ **ตรวจสอบให้แน่ใจว่ากลไกการคัดแยกเอื้อต่อการส่งตัวผู้แสวงหาที่ลี้ภัยได้:** รัฐไม่ควรติดต่อกับผู้แทนทางการทูตประจำประเทศต้นกำเนิดเพื่อขอคัดแยกหากผู้เสียหายได้ยื่นขอที่ลี้ภัยหรือหากมีเหตุให้เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้ลี้ภัย
- ✓ **พิจารณาให้น้ำหนักตัวบ่งชี้:** รัฐควรพิจารณาให้น้ำหนักตัวบ่งชี้เพื่อช่วยผู้รับผิดชอบในการคัดแยกผู้เสียหายให้สามารถจัดลำดับข้อมูลตามความสำคัญได้ แนวทางที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และคณะกรรมการยุโรปใช้นั้นกำหนดค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้โดยแบ่งออกเป็น สูง ปานกลาง น้อย โดยมีข้อกำหนดว่าตัวบ่งชี้หนึ่งอาจมีน้ำหนักมากหากผู้เสียหายเป็นเด็ก แต่มีน้ำหนักปานกลางหากเป็นผู้ใหญ่ หรือมีน้ำหนักมากกรณีเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และมีน้ำหนักน้อยกรณีเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางแรงงาน
- ✓ **ปรับตัวบ่งชี้ให้เข้ากับบริบท:** รายการตัวบ่งชี้จะใช้ได้ผลก็ต่อเมื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่พบระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ รัฐควรปรับปรุงรายการตัวบ่งชี้ให้เป็นปัจจุบันเสมอเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถนำมาเชื่อมโยงกับรูปแบบการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างแท้จริง

ติดต่อได้ที่

สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค – กระบวนการบาห์ลี

ชั้น 27 อาคารระจนาการ

3 ถนนสาทรใต้ สาทร กรุงเทพฯ 10120 ประเทศไทย

โทรศัพท์: +66 2343 9477 โทรสาร: +66 2676 7337

info@rso.baliprocess.net

The Bali Process

The **Bali Process**